

Centrum för Teologi och Religionsvetenskap

Lunds Universitet

Masteruppsats i religionsfilosofi

Handledare prof. Catharina Stenqvist

2013 – 04 – 02.

Vad är ett "event"?

Förståelse av begreppet "event" i ljuset av Derridas och Levinas dekonstruktion.

Av Xigol Bångh

480105-2228

Innehåll

1. Kortfattad presentation av Jacques Derrida	3
2. Inledning	5
3. Derridas dekonstruktion och messianska begrepp	11
4. Vad är ett "event"?	13
5. Religiösa event	18
6. Politiska event	25
7. Etiska event	301
8. Event som neorealitisk dekonstruktiv uppfostrare	35
9. Ansvar och mobilisering	38
10. Jämförelse – mot en ny(-gammal) ontologi	43
11. Slutsatser	44
12. Sammandrag	45
Litteraturlista	49

1. Derrida, kortfattad presentation

Derrida föddes i Algeriet 15.07.31 som sefardisk jude och dog 8.10.04. Hans släkt kom till Algeriet under 1800-talet från Spanien. Han flyttade till Frankrike 1949, studerade i École Normale Supérieure, skrev sin avhandling om Husserls genetiska fenomenologi. Han har bland annat innehaft en professur i humanvetenskaper i University of California, Irvine.

Han är den ledande tänkaren inom poststrukturalismen och har fått stå för begreppet ”dekonstruktion”. Han har ägnat sig åt kritik av västerländsk metafysik förstådd som en universell diskurs som är grundande (foundational), subjektorienterad, och logocentrisk. Därvid ifrågasätter han enheten, riktningen och stabiliteten i den traditionella filosofiska diskursen.

Trots detta har han ägnat noggrann läsning även åt klassikerna: Platon, Kant, Rousseau, Husserl, Heidegger, Freud. Han har även ägnat utrymme åt vissa ickefilosofer så som Beckett och Genet. Han ägnar sig åt tolkningarnas mångtydighet och de analytiska filosoferna menar att Derrida mest bara ägnar sig åt ”playful experiments with words and their indefinite allusions of meaning”.¹

Han säger sig längta till ett eget språk som varken är litteratur eller filosofi men likt båda, ett språk för det nya som skall komma.²

Till en början framträdde dekonstruktionen som litteraturkritik men Derridas senare arbeten befattade sig samtida social och politisk verklighet, religion och etikopolitisk filosofi och tog även upp etiska och politiska problem rörande europeisk integration, emigration och behandling av asylsökande.³

Derrida har ansetts kontroversiell. Ett föreslaget hedersdoktorat i Cambridge 1992 väckte protester, men Derrida vann omröstningen.⁴

Derridas ansvar för filosofin har yttrat sig i att han vill öka tillgången till filosofi. Han har ofta stått som gulfader när filosofiska institutioner vill inleda något förnyande. Han ser noggranna klassiska filosofiska studier som grundläggande för varje ”filosof” värd namnet.

Efter en period av nedgång i filosofins ställning i undervisningsväsendet på grund av den av konservativa regeringen under perioden innan 1968 skedde en uppgång i och med den socialdemokratiska regeringen. På föranstaltan av bland andra Derrida grundades Collège International de Philosophie 1983, med Derrida som första direktor följd av Lyotard, och vars ambition var att ta upp filosofiska projekt som marginaliserats, uteslutits eller diskvalificerats av

1 *Encyclopedia.com, Jacques Derrida*, ett sammandrag

2 *Ibid.*

3 *Ibid.*

4 *Deconstruction in a Nutshell*, (John D. Caputo), s. 38.

andra institutioner, som kanske befanns otillräckligt legitimerade, och vilka innebar ett löfte om utdelning.⁵ Man strävade även till tvärvetenskaplighet och multikulturella kontakter och tog upp ”nya” ämnen som rörde etiska frågor: Transplantation, genmanipulation, abort, eutanasi, AIDS och så vidare.⁶ (Bland de ambitiösa försöken att utvidga filosofiregistret märktes ett omtalat arbete om Bantu Philosophy, av (ÄB) Placide Tempel).⁷ (Derrida berättar på Södertörn 2004 (i Lagens kraft) hur hans ansträngningar tillsammans med andra i Frankrike att förändra situationen för filosofin, för den filosofiska undervisningen och forskningen, var ett misslyckande. 70-talets försök att utvidga filosofiundervisningen på gymnasial och universitetsnivå strandade på att regeringen, de olika politiska lägren, vänster och höger, inte lyssnade, inte heller yrkeskåren, filosoferna och filosofilärarna. Skälet enligt Derrida fanns att hitta i världens utveckling, den anglo-amerikanska hegemonins själva rötter, i förändringen av det franska samhället och undervisningssystemet. Samma utveckling står att se i resten av Europa. Detta länkar in Derrida på diskussionen om den angloamerikanska hegemonin som skadar alla våra idiom, även engelskans.⁸

5 *Deconstruction in a Nutshell*, (John D. Caputo), s. 64.

6 *Deconstruction in a Nutshell*, (John D. Caputo), s. 68.

7 *Deconstruction in a Nutshell*, (John D. Caputo), s. 69.

8 Derrida, *Lagens kraft*, ss. 101, 102.

2. Inledning

Den transcendent baserade etiken har kommit i konflikt med den världsliga, det vill säga med den etik som är uppbounden till av ideologi och politik motiverade strukturer i samhället. Detta har skett i en historisk process som stegvis lett vår kultur ut ur att, vad ideologi och praxis beträffar, relatera till det transcendent. För att bereda den transcendent etiken rum är det enligt Derrida nödvändigt att vaka och vara beredd att ta emot "the other", visa observans och vara beredd på att välkomna inkommande transcendent event.

I denna uppsats är det min avsikt att analysera hur vi kan hantera dessa event som enligt Derrida är uttryck för ett i existensen inbyggt transcendent messianskt löfte om rättvisa. Jag kommer att analysera denna frågeställning genom att undersöka begreppet event ur religiös, politisk och etisk synvinkel, förutsättningarna för event och hur event tagits om hand. Vad betyder i detta sammanhang "ansvar"? Jag har undrat om dekonstruktionens syn på event, Derridas "religion utan religion"⁹, och öppenheten och den därtill hörande ickelåsande attityden (indecidability) mot framtiden, jämfört med till exempel en politisk ram eller det kristna eskatologiska paradigmet, erbjuder några fördelar (vilka?). Jag vill undersöka relationen till event, hämmandet av event, det empiriska inarbetandet och omhändertagandet av ett event, och under vilka förutsättningar event medverkar till församlande inom ramen för "rättvisa", det begrepp som Derrida använder och som han förklarar vara icke-dekonstruktibelt.

Begreppet "event", händelse, är centralt i Derridas dekonstruktiva tänkande. I uppfattningen av människans liv på planeten har olika kulturkretsar gärna kontrat nedgång med uppgång, och Messias har i slutet av varje nedgångsepok inväntats som en cyklisk återställare av harmoni. I Derridas filosofi kan man finna en transcendent komponent som faller tillbaka på en form av messianitet och på hans syn på rättvisan som ett transcendent, i existensen inbyggt löfte.

Det går för långt att här gå in på Derridas judiskt inspirerade messianitet, han har bl.a. (Naas, *Taking on the Tradition*) skrivit om profeten Elias mantel som symboliserat för honom den ständigt återkommande och åter försvinnande yttringen av profetisk kraft, en symbolik som kanske kan tillskrivas Derridas syn på sitt eget engagemang, och han har därmed påvisat band från judiskt messianitet till dekonstruktionens patos.¹⁰

Jag preciserar det problem, som både filosofi och religion slår sitt huvud mot, till att vara den

⁹ Se till exempel Svenungsson, *Guds återkomst*, s. 121 ff.

¹⁰ Naas, *Taking on the Tradition*, s. 170 ff.

världsliga och konsoliderade västerländska kultur, som lämnat kontakten med etiken för andra hänsyn. Sålunda är det västerländska regelverket det nav, det centrum, som binder krafter globalt och mot vilket resten av världen fruktlöst spänner sig. Därigenom blir det reglerade betingade tänkandet i väst på politikens, etikens och religionens område något som behöver utsättas för kritik, analys och dekonstruktion – öppnas. Sönderfallandet av det västerländska tänkandet kan uppfattas som villkoret för återställelse globalt. Västerlandets tänkande har bundit kunskapen till ideologin, och av människan gjort en förpliktigad att finnas tillhanda i en övergripande hegemoniskt stramt upprätthållen ekonomisk struktur.

För att vi alla skall höra, reagera på, uppfatta ”de andras” röster, deras appell, deras lidande, menar åtminstone Derrida att det västerländska tänkandet behöver dekonstrueras. Detta betyder att dess existens som slutet system oberoende av någonting annat än sina egna mål nått till vägs ende och inte längre kan hålla stånd som under tidigare isolationism.

Protest och resistans mot imperialism, mot det hot och den orätt dessa representerade utgjort den gängse utgångspunkten för messianismer. Inte för intet har det turbulenta och av stormaktspolitik utsatta Mellanöstern regenererat tre profetiska monoteismer. Ett självförsvar som både kan ses som förebyggande, som livsuppehållande och på lång sikt tjänande som nytta för hela världssamfundet och som kraftbas för ansvarsfull etisk appell. Om än en mäktig kultur med militära och ekonomiska maktresurser och kommando över *tou'l'monde* ägnar sig åt att upprätta en konstruerad världsbild till sitt försvar, kommer den att befinna sig i konflikt med majoriteten av underställda kulturens rättbegrepp. Sanningar som hotar de strukturella intressena hos den imperiala maktkulturen får under dessa förhållanden inte yttras, de censureras vare sig de är av transcendent, etisk eller politisk natur. Så sker även och framför allt inom den imperialistiska regimen själv, vars ”vetenskap” och filosofi lider.

Den förtryckta sanningen och den däri vilande etiska appellen visar sig i gengäld historiskt i rörelser och event av transcendent natur. De tre monoteismerna i Mellanöstern, Marxismen, och även dekonstruktionen, innebär enligt min analys en reaktiv appell för rätten. En form av profetiskt löfte är involverat i denna appell, och den universella kampen med dess globala dimensioner har en etisk seger i sikte. Judendomen, kristendomen, marxismen, islam och dekonstruktionen, är alla rörelser som utmanar våldet hos en världslig makt, den främmande despotiska åskådningen hos ett destruktivt världsherravälde som går hårt åt rättvisan vad gäller folken. Man kan även peka på den teokratiska grunden i alla dessa, i och med det judiska inslaget (Karl Marx, Jacques Derrida) i marxismen och dekonstruktionen.

Via dessa etiska och religiösa rörelser ansätts den världsliga principen hos en sådan sekulär, världslig makt och den konfronteras med dyningar av den messianska och absoluta rättskänslan. Stora ”event” lämnar stora spår. Kampen mellan etik och maktpolitik försiggår även på

individplanet, hos kristna och i politiska progressiva rörelser.

Eftersom till exempel kristendomens och judendomens messiaskoncept skiljer sig från varandra har influenser från kristet och judiskt på olika sätt kolliderat och påverkat filosofin då den söker uttrycka tanken om och ta vara på helande, varnande och omstörtande event i människosläktets historia. Paulo Gonçalves analyserar kontexten hos religiösa "världar". Enligt honom konstituerades Asiens traditioner som homogena religioner, buddhism och hinduism, genom kolonialismen. Inom det postmoderna tänkandet har man fokuserat på de olika identiteterna hos religionerna, som kontrasterat mot en universalistisk mysticistisk uppfattning. Olika fraktioner inom en religion kan ta över traditionen på samma sätt som tro och doktriner förenhetligades i de asiatiska religionerna under kolonialismen. Att se religionerna som försedda med en fast identitet bereder svårigheter för utveckling, för olika former av avikelser och variationer.¹¹ Gonçalves ser talet om religiösa "världar" som ett inslag av strukturalistiskt tänkande som vill motverka den strukturalistiska tematiken av oönskad bruten omedelbarhet. Förändringar i strukturen skulle, alldeles som i lingvistiska system, inte då vara förståeliga. För att citera Derrida, 'the appearance of a new structure, of an original system, always comes about – and this is the very condition of its structural specificity – by a rupture with the past, its origin, and its cause'. Födelsen av en ny struktur, säger Derrida, bör här fattas 'on the model of a catastrophe'. Religiös transformation ses då av Derrida i termer av 'fundamental alteration and loss'. Fri produktion av olika synteser är enligt denna uppfattning portförbjuden, liksom tid och historia. Att förstå religiös tradition statiskt är enligt Gonçalves missledande och ansvarslost. Det behövs alternativa, mer flexibla sätt att analysera den religiösa identiteten och dess ingredienser.¹²

Religionernas traditioner är till en del kulturellt determinerade. Derridas önskan att uttrycka processen hos det i existensen inbyggda "messianska" löftet om rättvisa utan att låta sig hämmas av religiös mytologi eller statiskt tänkande utmynnar i framställandet av en "religion utan religion" som med användning av en helt filosofisk begreppsapparat ändå försöker få ett grepp om skeenden som kunde kallas apokalyptiska, eskatologiska eller transcendenta. Frågan gäller den bistra situationen för mänskligheten som Derrida och de andra dekonstruktiva filosoferna så som Heidegger och Levinas, ser. En viss spänning, en viss ökande konflikt tycks råda mellan kravet på etiskt ansvar och västerländska imperialistiska teknovetenskapliga samhälleliga strukturer i deras alltmer globala utsträckning. I det postmoderna samhället, liksom i det moderna, har rösten av det transcendentum så som överinseende över vårt öde förnekats. Nietzsches "Gud är död" friställde ju den individualistiska människan till att vara herre över sitt eget öde¹³ och inom postmodernt tänkande utdömer man en sådan centraliserad verklighetsbild där logos representerar den eviga

11 *Differences in Philosophy of Religion*, (Paulo Gonçalves), s. 116.

12 *Difference in Philosophy of Religion*, (Paulo Gonçalves), s. 125.

13 Ingrassia, *Postmodern theory and biblical theology*, ss. 33, 35.

oföränderligt ingivna sanningen, en checkpoint för subjektet ifråga om verklighetsorientering. Även om man talar om en "religiös vändning" inom det postmoderna tänkandet, representerad t.ex. av Gianni Vattimo¹⁴, är den postmoderna transcendensen inte tilltalad av dogmatisk eller fundamentalistisk klassisk teologisk tankestruktur där en skapelseordning tillika med Guds plan leder oss hem.

Efter Derridas religiösa vändning¹⁵ som framförallt kom att smitta även på den amerikanske John D. Caputo som sedermera blev entusiastisk uttolkare av denna epok hos Derrida, framställer Derrida några av sina mest kända kvasitrascendentia begrepp: "The democracy to come", "the coming of the other" och också tänkandet kring gåvan, "the gift" eller "the gift of death".

Derrida tar upp frågan om ansvar och kravet på respons i etiska frågor. Speciellt intresserar honom hur vi så som bundna av de rådande begreppsliga, politiska, filosofiska, språkliga strukturerna i vår kultur, antingen de hänger samman med en auktoritär styrning eller ingår i vårt kulturella arv, i traditionen, skall kunna bereda en öppning för förändring och transformation till vilken impulserna ofta kommer utifrån, från det annorlunda, från det andra. - Hur skall vi förstå ansvaret?

I sitt omfattande författarskap tar Derrida upp olika aspekter av det politiska, det religiösa och det etiska, och alla tre områdena kan analyseras i de större historiska skeenden som kan kallas event - skeenden där något blir uppenbart för oss alla på en offentlig nivå.

Det kan synas som om det föreligger en konflikt mellan ett politiskt, ett etiskt och ett religiöst sätt att se på stora omvälvningar i mänsklighetens historia. Vart och ett av dessa paradig åtlyder en egen logik, är inriktad efter specifika mål, och mobiliserar på olika vis den mänskliga deltagande anden. Om vi jämför Jesu framträdande för en liten "kader" som fokus för den judiska oron en tid då romersk imperialism alldeles snart skulle ha fullbordat det för judarna värsta tänkbara skräckscenario - Jerusalems förstörelse och judarnas fördrivande runt hela världen, med Marx filosofi, det kommunistiska manifestets uppbyggande karaktär, samt eventet den ryska revolutionen, och åtyföljande proletariats diktatur-ideologin, och med 11 september, då "den etiska människans" återkomst manifesterad i en symbolisk gest vann över den imperiala kapitalismens openetrerbarhet för protest eller opposition av religiös, etisk och politisk natur, över en censur riktad mot II och III världen, ser vi uppspjälkningen i dessa tre aspekter, den politiska, den religiösa och den etiska, men även deras förening. Enligt Derrida gäller det i existensen inbyggda messianska löfte som de stora eventen speglar en a-politisk rättvisa som står i ständig motsättning till den världsliga Lagen som

14 Svenungsson, *Guds återkomst*, 27 ff.

15 Caputo daterar Derridas "religious turn" till år 1989. Då gav Derrida ut en kvasi-Augustiniansk journal där han tilllockade bekände att han brukade be. Se Caputo, *After Jacques Derrida comes the Future*, paragraf 9.

instituerats med våld.¹⁶ Jämfört med det religiösa paradig som kristendomen och islam representerar där man utgår från seger över ”denna världens furste” och ”ondskans andemakter i djupen”(NT),¹⁷ över lögnarna som avsiktligt vilseleder men som skall få sin dom (Koranen)¹⁸, och som räknar med en dom och därpå ett fredsrrike, räknar Derrida inte med det rike av denna världen som vi upplever i all dess utsträckning som plötsligt försvinnande. Istället tycks hos Derrida en successiv dekonstruktion, ansvariga beslut, öppenhet för det som kommer småningom föra närmare rättvisan i dess ideala gestaltning. Derrida är ingen kiliast. Derridas ståndpunkt är att ”The Democracy to Come” möjligen aldrig kommer att infalla. Eller: Kanske kommer istället något monstruöst. Själva längtan och hoppet efter den är den enda säkerhet han tror sig kunna erbjuda.¹⁹

Även i Marx transcendentala ideala kommunism kan man spåra en rot av judisk messianism. Man kan som iakttagelse reflektera över att bägge dessa judiska filosofer själva inom det europeiska, inom den sekulariserade västerländska traditionen representerar ”the other”. Detta kan tänkas borga för en seriös teokratisk grundton. Man kan även tänka sig att dessa filosofer tjänat som brobyggare mellan det isolationistiska västerländska tänkandet till III världen sedd som ett block av ”the other” med en mera andlig a-politisk grundhållning. Tack vare att via dessa tänkare en djupt seriös, etiskt baserad grundhållning ”inkommit ” och på ett bestående sätt lämnat spår i det europeiska sekulära nyttoekonomiska konceptet, kanske vi har det närmare nu att fortsätta på den nödvändiga linjen att öppna för ”the other”, att beakta teokratier, att inse att det politiska är ett paradigm som de övriga möjligen har förhinder att anamma. Den politiska attityden till samhället som västerlandet ivrigt försöker exportera eller påföra resten av världen, är förvisso dess egen skapelse, med början från de gamla grekerna och ända in i nuets liberalimperialism. Derrida påpekar själv att judiskt tänkande inte varit ”politiskt”. Och det kan gälla som en västerländsk med orätt fastslagen truism att islams motstånd mot Imperiet skulle vara av främst politisk eller ekonomisk, inte av religiös och kulturell natur.

När Derrida skänker betydelse åt event tilldelar han dem vissa egenskaper som gör dem historiskt och eskatologiskt signifikanta. Genom ett event blir något uppenbart. Event är något publikt även för Levinas. Skillnaden till det kristet-teologiska paradigmet, där event inebär öppnandet av en ny horisont, består i att Derrida och Levinas talar om fortgående successiv process av inkommande medan det kristna paradigmet dessutom tillmäter event (uppenbarelse, apokalyptiskt event)

16 Derrida, *Lagens kraft*, ss. 20, 22, .

17 Joh. 16:11...i fråga om dom, ty denna världens furste är nu dömd. Ef. 6:12. Ty den kamp vi har att utkämpa är inte en kamp mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot onskans andemakter i himlarna.

18 *Koranen*, se till exempel sura 34:3 – 5.

19 *God, the Gift and Postmodernism*, (John D. Caputo), s. 197.

betydelsen av att åstadkomma en mycket tydligare markerad vändpunkt. Denna temporala skillnad kan bero av de teologiska bildernas symboliska karaktär. Man kan ändå mycket väl föreställa sig sig att den världsdom som beskrivs i en drömlig sekvens, en sammanfattad uppenbarelse, av Johannes i Uppenbarelseboken, kan uppfattas som ett utsträckt skeende under en tidsepok mellan Jesu död och återkomst, att Holocaust, Hiroshima, och klimatkrisen är uppenbarade delar i en kedja av brott och synd på vilken sista ordet inte är sagt förrän denna världens furste har hämtat in hela sin dom, och hans regim har förklingat ut - gått till sin ände. Även triumfen över segern över denna världens furste kan tänkas upplevas successivt, som "signs", i event från tid till tid, utan att det kanske ännu är att enas kring någon koncensuellt uppfattad vändpunkt.

Är således skillnaderna som verkar finnas mellan olika eskatologiska föreställningar mera språkliga än reella? Jag vill i det följande analysera event som jag uppfattar dem till deras etiska, politiska eller religiösa komponenter. Jag önskar med denna uppsats inringa, att olika kunskapsnivåer om den yttre verkligheten, politiska, samhällsvetenskapliga studier samt transkulturell kontakt, kommunikation och erfarenhet, sådan som fås till exempel av den teletekniska utvecklingen eller av olika kriser som tvingar till beaktande av ny information, även påverkar och bör påverka den form vårt eskatologiska tänkande får. Vi formar det själva, och det mesta sker i samverkan genom uttolkning av händelser. En del av dekonstruktionens dygd är att den uppenbarar kravet på öppenhet för den omgivande verkligheten. Mot den omgivande verkligheten speglar vi sedan - även de kristna - Skriften och tidigare traditioner, korrigerar tankestrukturer och söker rimliga prognoser.

De paradigm som står oss till buds, det marxistiska, det religiösa eller det dekonstruktiva, tycks dock alla på ett grundläggande sätt ända utifrån sina föutsättningar stå i en motsättning till västerländskt sekulär nyttobaserad åskådning. I dem talar "the other", "otherness".

I det följande vill jag, efter att kort ha introducerat Derridas dekonstruktion och messianska begrepp, granska begreppet event ur tre aspekter, den religiösa, den politiska och den etiska. Ibland sammanfaller dessa, ibland blir tolkningen av ett event omhändertagen av en skild religion eller av vissa politiska krafter. Efter att ha granskat denna uppdelning i de tre följande avsnitten tar jag upp frågan om det empiriskas betydelse ifråga om event som uppfostrare, och ansvaret. Här behandlas Derridas syn på hur vi bör motta det som kommer. Denna för Derrida betydelsefulla aspekt som avgör om det etiska skall segra eller förkomma, uppmanar både inom religionerna och inom dekonstruktionen till paradoxalt risktagande.

3. Derridas dekonstruktion och messianska begrepp

Derrida arbetar i en tradition av dekonstruktion där Husserl, Heidegger och Levinas redan gjort insatser. Derrida har tagit intryck av och befruktats av dessas filosofi men går längre i det han delvis tar avstånd från föregångarnas teser.

Varför behövs dekonstruktionen? Ett sätt att se det är att de samhälleliga och politiska överväldigande och livsdeterminerande strukturerna har lämnat etiken bakom sig och/eller inrymt en nödort av dem i strukturer av rationaliserad civil lag. Rätten går alltså inte att inbjuda eftersom det skulle betyda ekonomisk förlust för en hel kultur och underkännande av dess bärande principer. Hos Derrida finner vi, säger Morag Patrick, motivet av en messiansk uppmaning, som är "pre-originary", en tidigare uppfordran, som lovar och som svarar innan varje fråga, och som förutsätter en ovillkorlig bekräftelse, varvid det svar, det beslut som krävs motsäger jaget och föregår filosofin.²⁰ John D. Caputo framhåller att

[d]ekonstruktion is satisfied with nothing because it is waiting for the Messiah, which Derrida translated into the philosophical figure of the "to come" (*a venire*), the very figure of the future (*l'avenir*), of hope and expectation. Deconstruction's mediation on the contingency of our beliefs and practices – on democracy for exemple – is made in the name of a promise that is astir, for example, of a democracy "to come" for which evry existing democracy is but a faint predecessor state.²¹

Dagens demokratibegrepp innehåller tanken om suveränitet och brukar makt för sina intressen, säger Caputo. "Democracy to come" är någonting annat. "Democracy to come and God to come...belongs to the same future...[they are] carried over on the same vehicle."²²

Det transcendenta löftet uppenbaras av skilda event, appeller med en annan logik än de uppbundna samhälleliga strukturer som bestämmer vårt vardagsliv. Man kan även, som jag gärna gör, tolka Derrida så att förändringen, impulsen till förvandling av hela kulturkretsen på grund av de förlorade, från de övriga strukturellt avskurna förutsättningarna i Västerlandet måste komma utifrån, från "the other" eller från etiska, religiösa eller politiska events med oanad bärkraft. Derrida ser löftet som något som äger rum varhelst språket finns.²³ Ansvar är obestämt men gränslöst. Mot sammansvurenheten med den givna kontexten strävar det Derrida kallar

20 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, ss. 96, 105, 106.

21 *Transcendence and Beyond*, (John D. Caputo), s. 196.

22 Caputo, *Without Sovereignty*, s. 6.

23 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 95.

ovillkorlighet, "unconditionality", "come", "anterior affirmation", "the secret" och så vidare. Det ovillkorliga står i beroendeförhållande till kontexten och ingriper från första början i (kon)texten som en befallning, en lag, ett ansvar som transcenderar den ena eller den andra bestämmelsen av en given kontext.²⁴

Derridas filosofi beror således på att vi förmår igenkänna och respondera på en appell som kallar och som och förpliktigar oss till dekonstruktiv intervention, säger Patrick.²⁵

Derrida beskriver dekonstruktionen som öppenhet inför något vi inte kan bestämma på förhand, något vi inte är herre över, ens vad beträffar den slutliga tolkningen av "the event". Basen för vårt ansvar är det i existensen nedlagda messianska löftet om rättvisa som dekonstruerar den världsliga lagen. Detta inkommande kan inte reduceras till den traditionella kategorin av mänskligt subjekt utan visar bortom en mänsklig agent, mot en absolut rättvisa olik den världsliga lagen som uppfattas relativ.

Inom dekonstruktionen gäller det att svara på den etiska utmaningen som föreläggs oss av "the other". Förutom "the coming of the other" använder sig Derrida av begreppet "event", "intervention", "invention". Vikten läggs inte vid kontexten eller subjektet utan vid "the other" vars anmodan utgör utgångspunkten för vårt beslut.

I Derridas texter återfinns motivet av en uppmaning som är "pre-originary", en tidigare uppfordran, som lovar och som svarar innan varje fråga och som förutsätter en ovillkorlig bekräftelse, varvid det svar, det ansvar, det beslut som krävs motsäger jaget och föregår filosofin.

I följande avsnitt analyserar jag begreppet "event" i ljuset av dekonstruktionen.

²⁴ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 98.

²⁵ *Applying: To Derrida*, (Morag Patrick), s. 143.

4. Vad är ett "event"?

Utanför den av metafysiskt tänkande och den av västerländsk tradition upprätthållna hegemoniska tänkandet finns en verklighet över vilken den västerländska filosofin inte rör. Det är snarare denna väntan på en självklar transcendens, en transcendens som dock verkar nästan omöjlig, som inom dekonstruktivt tänkande verkar intressant. Förutom "the coming of the other" använder sig Derrida av begreppen "event", "intervention" "invention". Vikten läggs inte vid kontexten eller subjektet, utan vid "the other" vars anmodan utgör utgångspunkten för våra beslut.

Vi behöver alltså avstå från övertro på en möjlig samordning, på autenticitet och närvaro, och lämna initiativet till "the coming".²⁶

Event är ett transcendent skeende som inbryter i tillvaron på ett uppenbarande sätt. Det bryter av till det fortgående och öppnar för något annat. Det utgör en etisk appell. Det utgör svaret på eller är uttrycket för ett i existensen nedlagt messianskt löfte. "The event" öppnar för det oanade. Detta kan inte på förskott determineras av tanken.

Derrida beskriver sammanfattande dekonstruktionen som öppenhet inför något vi inte kan bestämma på förhand, något vi inte är herre över, ens vad beträffar den slutliga tolkningen av "the event". "The coming of the other" som vi inbjuder genom att svara på "the others" come! med ett annat come! är inkommandet av något som undflyr all beräkning på förhand. Derrida säger: "*I call it invention because one gets ready for it, one makes this step destined to let the other, come, come in.*"²⁷

För Derrida är "väntan" den etiska attityd som behövs inför "the coming of the other" och "the event" snarare än tillmötesgående med politiska program eller religiösa eskatologiska färdiga paradig.²⁸

The passivity of resistance resists though because it is what does the most, makes the most happen, more than the most, the impossible itself, at the heart of the possible.²⁹

Det som inväntas är någonting som ännu är oformat, som överraskar oss. *À venire* hos Derrida bör enligt Joanna Hodge, *Derrida on Time*, förstås som en framtida ankomst som inte kan förutses, i

26 Dillon, *Semiological Reductionism*, ss. 71, 72, 74, 81, 82, 113.

27 Zlomisljic, *Jacques Derrida's aporetic Ethics*, s. 236.

28 Derrida, *Without Alibi*, ss. xxxiii – xxxiv.

29 Derrida, *Without Alibi*, s. xxxiii.

kontrast till en framtid som utgör en fortsättning på det nuvarande.³⁰Rodolphe Gashé framhåller linjen av öppenhet ”to an otherness not yet constituted or precalculated – an otherness to come”.³¹

The word ”thinking” thus takes in, without being able to house or contain it, this inappropriable resistance of the other. To take in without being able to lodge the other *chez soi* [at home in the self] is one of the formulas, among others, for the possibility of the impossible that provokes all these provocations, these calls to an instance that does not yet exist, being precisely neither constituted nor even instituted. From this instance to come, but only in return, will be legitimated perhaps, in any case in an always unequal and unfinished way, all these provocations.³²

Redan 1966 på en konferens på John Hopkins universitetet, där Derrida höll sin första offentliga föreläsning på franska i USA och där Derrida närmast på ett dekonstruktivt sätt behandlade strukturalismen hos Lévi-Strauss, tog Derrida upp begreppet ”event”. Peggy Kamuf reflekterar över vad detta ”event” idag kan betyda: ”*this event of rupture happens at the center or to the center; it would be then, the event of a decentering.*”³³

Hos Derrida är det messianska tillkommande (*avenir, a-venir*) något som öppnar sig mot alltid ytterligare en framtid och kan följaktligen aldrig omvandlas till en närvaro, säger Martin Hägglund, *Marx spöken*. Det rör sig om en principiellt oavslutbar process eftersom den tidsliga förskjutningen – öppenheten mot det tillkommande – är det som möjliggör att händelser överhuvudtaget kan äger rum.³⁴

Derrida, som menar sig passera för en ateist,³⁵ vill kringgå problemet med de olika religionernas disparata koncept, och proklamerar en religion utan religion.”The coming of the other” utvecklar sig istället för ”Gud” till Derridas transcendent symbol, en oberoende och oberäknelig aktör som hämtar framtiden.

Sammanfattningsvis kan hävdas, att dekonstruktionen fokuserar på ett som följd av transformering sönderbrytande av den globala imperialismens strukturer, en ökande genombrytning av etik från olika kontexter, sådana som hållits borta av den ideologiska vakthållningen, och nu bidrar till att dekonstruera den västerländska traditionen. Denna strukturernas genombrytning skulle som följd ge ett smidigare globalt samhälle där rättvisa för alla skulle kunna få större utrymme.

Derrida vill, säger Patrick, utröna villkoren för en politisk transformation som redan är på gång, och öppna för ett bekräftande tänkande av det messianska och emancipatoriska löftet som löfte.³⁶

Derrida räknar med messianiteten som en universell struktur av erfarenhet, men talar dock liksom

30 *The Politics of Deconstruction*, (Joanna Hodge), s. 140.

31 *The Politics of Deconstruction*, (Rodolpho Gashé), s. 121.

32 Derrida, *Without Alibi*, s. xxxiii.

33 Derrida, *Without Alibi*, ss. 1, 4.

34 Derrida, *Marx spöken*, förordet av Martin Hägglund, s. 20 – 21.

35 *Derrida and Religion*, s. 46.

36 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 147.

Heidegger om en ”korruption av löftet”.³⁷ Den västerländska civilisationen räknat från den grekiska imperialismen har avlägsnat sig från den ursprungliga logocentrism som såg Gud som skapelsens arkitekt och laggivare. Den utflykt av ökad distans till denna laggivare som vår kultur representerar har gått in i ett kritiskt skede. Liksom i alla messianismer kontraster ett skede av förfall mot hoppet om en messiansk restaurering. Dekonstruktionen är ute efter transformation. Den transformation som avses och som både är och inte är ett etiskt eller religiöst, messianskt koncept och som dekonstruerar ett bundet nu, är ett koncept som med brådska aktualiseras i den historiska belägenhet vi befinner oss och avkräver enligt Derrida dock ett ”högre”, ”djupare” ansvar än moralitet.³⁸ Faran för kontaminerat och felslaget tänkande, vår oförmåga att förvända av civilisationen själva göra något, lämnar emellertid enligt Derrida initiativet till ”the coming”, till event som hämtar in framtiden.

Derridas eskatologi-syn vill inte att den kommande inventionen skall blandas ihop med ontoteologins Gud eller människa.³⁹ De ontoteologiska koncepten har förvanskats och kommit att inkorporera en ansevärd mängd ideologiskt våld.

Event har haft en central roll i de religiösa paradigmet, men även inom det slags messianitet som den dialektiska materialismen står för har vissa globala omstörtande skeenden setts som lagbundna och objektiva, utgående ur det i existensen inbyggda messianska löftet som skall hemförlova mänskligheten till den goda grunden av egalitet och rätta relationer människorna mellan och mellan människa och natur. Marx menade bland annat:

Religion is essentially political. [---] The religious world is but the reflex of the real world... The religious reflex of the real world can, in any case, only then finally vanish, when the practical relations every-day life offer to man none but perfectly intelligible and reasonable relations with regard to his fellowmen and to Nature.⁴⁰

När Carl Schmitt förklarar att grundandet av varje ny regim som etablerar sig, baserar sig och sin laggivning på våld (lagens mystiska kraft), (Schmitt ser själv kriget som det politiskas själva möjlighet), och utan att den lag som instiftas moraliskt behöver försvaras, implicerar detta även att varje revolt, omstörtande eller ny struktur, innebär en destruktion av det gamla, en ny struktur som utan att behöva motivera sig ersätter den gamla. Rätten är i huvudsak dekonstruktibel för att den är grundad, och blir enligt Derrida möjlig för den odekonstruktibla rättvisan att dekonstruera.⁴¹ Det finns enligt Derrida ett element av våld i ”the event”; födelsen av en förnyad struktur som eftersträvas måste fattas utifrån modellen av en katastrof.⁴²

En sådan förnyelse kan inte tänkas ske omärkligt, vilket är en beaktansvärd synpunkt när det

37 Patrick, Derrida, *Responsibility and Politics*, s. 95.

38 Zomislis, *Jacques Derrida's aporetic Ethics*, s. 245.

39 Hodge, *Derrida on Time*, s. 99.

40 Westphal, *Suspicion & Faith. The Religious Uses of Modern Atheism*, s. 135, not 4. Citatet ingår i Kapitalet.

41 Derrida, *Lagens kraft*, ss. 20, 22, 62.

42 *Difference in Philosophy of Religion*, (Paulo Gonçalves), s. 125.

gäller att skilja mellan reformism och mer apokalyptiska omställningar.

Karaktären av ett event eller snarare kanske av dess verkningar har förändrats något i och med den moderna teleteknologin, vilket Derrida noterar, och TV- mediet säkrar den västerländska neoliberala regimens grepp om informationsflödet i världen och kan hålla ”sanningen” tillbaka, men samtidigt blir varje äkta event känt för varoken på hela jordklotet så gott som i realtid.⁴³ Det uppstår ett mellanrum mellan hur TV-mediet tolkar event och hur en väl grundad hermeneutik skulle tolka detta. Riskerna finns att religiösa, politiska och etiska event blir tecken utan uttolkare vars troliga implikationer slarvas bort. En epistemologisk analys uteblir. Till exempel vidrörs sällan klimatkrisens global-politiska implikationer. Om uttolkningen av ett event sopas under mattan eller tystas ner kan, som jag ser det, även uppenbarandet av den potentiellt sanna men undanhållna tolkningen av ett event bli ett potentiellt event i sig. Större delen av NATO:s strategiska nyhetsförmedling skulle till exempel må väl av att svängas ”precis tvärtom”, och tvivelsförutan skulle många vanliga västerländska medborgare skakas. Ifall det som förtigs är synnerligen skandalöst blir sprängkraften hos avslöjandet större. Strukturellt fasthållen, ideologisk och klassmässig okunnskap inom det västerländska samhället möjliggör för falsk information att gälla för sanning. Event återställer något av en rätt konception av verkligheten genom att spontant blotta, uppenbara, vittna om. Den kapitalistiska imperiala kulturen har dock format blockader och tankestrukturer som hindrar offren från att vittna. Till exempel får vi ännu ingen analys eller korrekt nyhetsrapportering från Afrika, utan rapporteringen från konflikter är på kolonial nivå. Rapporteringen från Rwanda är inte rättvisare än den som bestods den Kenyanska Mau Mau-rörelsen.⁴⁴ Den anti-kolonialistiskt inriktade motivationen förvanskades och motståndet svärtades ner. Såttillvida är de event som tränger genom censuren oerhörda församlade tecken, hjälpmedel för vår tro och vårt hopp.

Enligt Beardsworth ser Derrida att möjligheterna behöver undersökas ifråga om hur det tekniska påverkar och möjliggör event.

Since, for Derrida, the aporia of time is irreducible to all forms of organization, logical *or* technical, deconstruction's conceptual strategies have a powerful role to play in transforming and inventing undeveloped relations between the aporia of time, the processes of technicization and human organization. In order for this transformation and invention to be as complex as possible, the mediations of time *qua* our technical experiences of time need to be developed.⁴⁵

Idag ser vi på internät en snårig, vidgad diskurs av populistisk natur där politiska, samhällskritiska

43 Lucy, *A Derrida Dictionary*, ”Teletechnology”, s. 141.

44 ”Kamp för jord och frihet i Mau Mau-upproret”, av Bengt Johansson i *Populär Historia* 3/2002. Här beskrivs hur svenska media återgav skeendet på ett tendentiöst och vinklat vis.

45 Beardsworth, *Derrida & The Political*, s. 97.

och New Age-element sammanförs.⁴⁶ Även detta skulle kunna tänkas, inte minst förenat med främst samhällsvetenskaplig och politologisk stringens och empiriskt noggrannhet, bredda jordmånen för och skapa en generell förväntan och beredskap för ett slags ”Pingst” - en andlig visshet och konsolidering som förutsätter kommande etisk transformation.

De kristna och judarna, med påfyllning av muslimerna, har möjlighet att se upplösning av den västerländska kapitalistiska imperialismen som det ”historiens slut” som innebär slutet på upproret mot Gud (Brian D. Ingraffia framhåller den Paulinska uppfattningen om ett den världsliga människans uppror mot Gud) och inbrytandet av löftet, (erkännerligen det gamla och det nya förbundets). När man därför som Ingraffia hänför Derrida till det postmoderna lägret och den kritiska teorin gör man inte honom full rättvisa.⁴⁷ Motsättningen mellan en religiös utblick och en postmodern filosofi som Ingraffia ser som antagonistiska lämnar istället Derrida någonstans mittemellan. Med hjälp av den postmoderna filosofins ateistiska begrepp strävar han att uttrycka en religiös och som jag ser det snarast teokratiskt bottnad konception av transcendent fattade mål och det eviga messianska, i existensen inbyggda löftet. (Hodge finner Derrida oscillera mellan ett kristet och ett judiskt messiansk koncept).⁴⁸

Event är alltså ett transcendent begrepp som betecknar händelser som i avsikt att framverka rättvisa decentraliserar bestående strukturer. Derrida inordnar event inom de messianska kategorierna som uttryck för det i existensen inbyggda löftet. Ett event omstörtar strukturer, medan reformism inte innebär principiell nyorientering. Derrida ser religiösa koncept som innehållande ett visst mått av strukturellt våld och proklamerar hellre en religion utan religion. Istället för andra transcendent beteckningar brukar han ”the coming of the other” som symbol för öppningen mot framtiden. Dekonstruktionen, som vill en transformering av den globala imperialismen ställer krav på ett högre djupare ansvar än moralitet.

Även marxismen är att se som en utlöpare av messianism.

Faran är att västerländsk nyhetsförmedling håller etiskt komprometterande sanning och vissa event nedtryckta men TV-mediet kan också medverka till vittnandet om eskatologiska ”signs” genom sin omedelbarhet - en ”apokalyptisk” faktor. Idag ser vi på internät en vidgad vildvuxen diskurs av populistisk natur där politiska, samhällskritiska och New Age-element sammanförs. Detta skulle kunna tänkas, inte minst förenat med främst samhällsvetenskaplig och politologisk stringens och empiriskt noggrannhet, bredda jordmånen för och skapa en generell beredskap för ett slags ”Pingst” - en andlig visshet och konsolidering som förutsätter kommande etisk transformation.

I följande avsnitt tar jag fasta på event av religiös natur och religionernas roll.

46 Kritik av Den Nya Världsordningen, redogörelser för Bilderberg-gruppen och de så kallade ”illuminati”, kritik av WHO, WTO, WB, förenas med spekulativa kvasi-apokalyptiska element. Se till exempel ”The Greater Picture”, <http://thegreaterpicture.com/index.html>

47 Se Ingraffias resonemang i Ingraffia, *Postmodern theory and biblical theology*. Nietzsche, Heidegger och Derrida kontrasteras mot Paulus, som inför det andliga som en transformerande kraft.

48 *The Politics of Deconstruction*, (Joanna Hodge), 140 – 141.

5. Religiösa event

Judendom, kristendom och islam utgår ursprungligen ifrån eventliknande skeenden på vilka lärobyggnaden sedan utvecklas.

Jag vill driva tesen att infallandet av dessa religiösa event dock hänger nära samman med, är en följd eller en konsekvens av kris inom det etiska och det politiska.

Ett event anslår tonen men dessutom sker en vidareutveckling, en lärobyggnad negotieras fram, man inleder proselytering, ett ”församlande” inleds.

Vad kristendomen beträffar motiveras den hos de första anhängarna till Jesus av känslan av ett annalkande hot, rädslan för splittring och undergång som judarna kände i den våldsamma omfamningen av en imperialism. Jesus räddar förbundet åt sina landsmän (som sedan visserligen inte vill ge den ursprungliga kristna förkunnelsen någon motsvarande signifikans). Även Muhammed kan tänkas ha mottagit sin kallelse i vibrationerna av kommande omställningar i närregionen, som i framtiden skulle kunna tänkas hota arabernas självbestämmanderätt. Den nya religionen konsoliderade gruppen och tryggade monoteismen gentemot barbarfolkens sekularism och denna-världslighet. Både grekerna och de till aggressiv imperialism inte avogt inställda folkvandrande stammarna⁴⁹ samt sedermera de nya européerna behöver ses som främmande för den förbundsfolkstanke som präglade judarna och araberna.

Hotet som drabbade judarna framverkade ökad aktivitet hos de religiöst vakna grupperingarna i Palestina. Efter Jesu korsfästelse förtätades den eskatologiska intensiteten och den toma graven blev tecknet som konsoliderade en rörelse som emellertid först behövde tid för hermeneutik, mobilisering och konsolidering av sitt budskap. Forskningen omkring konsolideringen av kristendomen och inverkan av hellenismen är diger och jag behöver inte gå in på den här. ”Evangeliet” förstärktes till sist i den visshet och övertygelse som utgivandet av helig ande representerade. Judarnas fördrivning och Jerusalems förstörelse⁵⁰ måtte ha stäckt hoppet hos judarna om något omedelbart i sikte och vidgat målgruppen för proselyteringen som nu täckte de områden dit judarna tvingats fly.⁵¹ Det vill säga hela världen. (Den fariseiska) judendomen slöt sig dogmatiskt samman i diasporan vilket lämnade de judekristna utanför. Därvid brast bandet och

49 Ellegård, *Myten om Jesus*, s. 21.

50 Ellegård, *Myten om Jesus*, s.45. Det stora judiska kriget 66 – 73 vt kulminerade i erövringen av Jerusalem och templets förstörelse 70.

51 Sundström, *Upproret som ledde till en ny religion*. ss. 11, 84 – 85, 87, 107. Sundström framställer en klart sociopolitisk grund för kristendomen som först fokuserade på den judiska nationella frågan. Oppositionella element som esséerna stod mot fariseernas medlöperi med ockupanterna, romarna (s. 11). Proselyterandet kom först att gälla grekisktalande judar (s. 84 -85). Först Niceamötet 325 tillstodde ”de gudsfuktande” att bli kristna utan omvägen via judendomen (s. 87). Kristendomen fick en annan målgrupp. Hellenismen hjälpte till att dämpa varje socialpolitiskt stötande inslag genom sin filosofiska transformation (s. 107).

kristendomen skildes från judendomen till en egen religion.⁵² Skall vi tolka det så, att världens frälsning och judarnas hemförlovning och tröst i denna religion hör oupplösligt samman? Jag skall inte gå djupare in på denna fråga.

Däremot vill jag vidröra det element av lärobildning som redan från början måste till. Man måste komma överens om sitt budskap, kunna uttolka det och förmedla det. Man måste ha övertygelse och enhet. Allt detta krävde ett arbete, en gemensam grund av religiös övertygelse och studier. Även ett event som Kristi andra kommande är, hävdar jag, ett event som inte bara kräver ett "sign" (som den toma graven), utan framför allt en kollektiv bearbetning, om än av speciellt engagerade kadergrupper, hermeneutik, ett manifest, och en touche av Elias mantels kraft – anden som ger visshet om att det förkunnade kommer att svara mot åhörarnas uppfattning av relevant sanning. Vi stöter på motsättningen mellan det religiösa symbolspråkets omedelbara "i ett nu", och det verkliga skeendets processuella karaktär. Min tes är, att event är något som de facto inväntats och förberetts av studier, längtan, världsåskådning, kris och konsolidering redan länge. En process av koncensus och bearbetning förrättar, som efterarbete till event, urvalet av vad vi kommer att tro. Uttydningen av event står, menar jag, liksom uppkomsten av event, i nära beroendeförhållande till den kontext som bestämmer vårt politiska och etiska liv.

"Kadern" är för dekonstruktionens vidkommande filosofer och till dekonstruktionen välvilliga teologer, och hermeneutiken är ännu bara på hälft. Förutom Derridas egen "paulinska" aktivitet som proselyterande resande filosof, uppmanar han filosofsamfundet till ansvarsfull dialog.⁵³ Följderna av denna process kunde till slut utmynna i någon form av andedop eller Pingst hos de initierade, som skulle ta steget från den krankhet i tron som Derridas ord så ofta uppvisar. Derridas kritiker har nämligen i korus menat att hans ökenlika begreppsligheter uppvisar animositet gentemot en praxis eller gentemot ett sådant event som skulle ha någon som helst kollektivt förnummen betydelse eller församlade karaktär.⁵⁴ Det är därför "the Democracy to come" ingenting utfäster, utan tycks förbli ett ideal av det tyg som drömmar vävs. Men vi skall återknyta till relevanta event som 11 september, event som beroende på mottaglighet och hermeneutik kan få en betydande roll i det dekonstruktiva tänkandet, i avsnittet om etiska event. Liksom de första kristna av rädsla gömde sig för romarna, tiger ännu dekonstruktionens anammare om upplevelsen av bekräftelse som impliceras i detta av mästaren Derrida (Elia-Elijah, kanske vi kan kalla honom det andra kommandets Johannes Döparen) profetiskt förebådade "Coming of the Other".

Messianismerna, som påtalat att civilisationen täcker över och förkväver en ursprunglig etik, och

52 Sundström, *Upproret som ledde till en ny religion*, s. 97. Sundström förklarar att fariseerna av politiska skäl förhöll sig restriktiva till judekristen förkunnelse för att hålla judarna i diasporan samlade. Därvid skildes judendom från den helleniserade kristendomen.

53 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 95.

54 Bland kritikerna finner vi till exempel Chritchley och Beardsworth.

att missförhållandena blir oåtkomliga att åtgärda för den enskilde, väntas motreagera genom transcendent etisk manifestation.

Religionsstiftandet som en kumulativ process, där bakomliggande historiska omständigheter ofta av politisk, nationell, kulturell eller rättvisenatur är verksamma faktorer, är, enligt min åsikt, inte i främsta hand en fråga för idealistiskt spekulativt normgivande, utan uppvisar till handling, opposition och mobilisering. Detta gällde såväl judarna under Romarnas ockupation vid Jesu födelse som vid kristendomens konsolidering, det gällde proletariatet innan och under Ryska revolutionen, det kan tillämpas på araberna, som måste ha haft kännningar om den kommande turbulensen på området, förutsett anloppet från norr med början i korstågen.⁵⁵ Vad dekonstruktionen och även 11 september som event beträffar, gäller att det globala tillståndet utmanas, det som, genom att besegra komintern och sätta hårt åt II och III världen med neoliberal agenda, skapat en trångt utrymme för all slags etik. Motstånd är i dessa fall ingen ideal sak utan något som tar all upptänklighet i anspråk. Detta reflekteras i de ovan nämnda monoteismernas hierarkisk-manhaftiga natur. Här strider man mot makter och världsherravälden snarare än etablerar inre individualmoraliska frivilliga ideal. Dessa stora rörelserna föds som reaktion på en kris, de vill inget hopp, de utmålar en lösning, antingen i nära eller fjärran framtid, där rättvisan skall ha segrat. Deras segerkraft och form kommer till genom en längre process och hårt medvetet arbete av vad som inom kommunismen motsvaras av kadrer. Det är dessa som är ideologiskt medvetna, som idkar studier och utvecklar paradig för att finna en form som kan vinna över massorna på din sida – proselytera.

Messianitet i en eller annan form har varit grundstrukturen för framtidshoppet inom judendomen, kristendomen, islam, marxismen och dekonstruktionen. Till det abrahamitiska arvet ifråga om eskatologin hör ett apokalyptiskt perspektiv med dom, advent, parousi och gudsrikets vidtagande. Ett sådant apokalyptiskt perspektiv måste ses i ett realistiskt tidsperspektiv. Liksom kristendomen gick igenom faser av erfarenhetsbearbetning, tolkning och ”beslut”, och därpå förkunnelse, för att födas i en form som blev en världsreligion, måste även transformerande skeenden i det globala samfundet tolkas – är de möjliga att skriva in under ”messianitet”, kan vi skönja underlag för ett nytt etiskt församlande, kan förkunnelse och proselyterande komma till stånd som ger den processade dekonstruktionen tycke av andlig visshet?

Det förstår inte om du och jag säger: Apokalypsen har inträffat. I själva verket kan vi högst påstå att den ”pågår”, om vi inte efter visst filosofisk-teologiskt arbete i koncentrerade former finner för

⁵⁵ Moss-Helms, *The Cohesion of Saudi Arabia*, s. 77, 79, 144.

State, Society and Economy in Saudi Arabia, s. 83. Revivalistiska rörelser med denna uppenbara motivation - hotet om främmande inblandning – har inom islam varit till exempel wahhabismen i Arabien från 1700-talet. Även Saudi-Arabien konsolidering 1932 förbereddes av en wahhabistisk moralisk upprustning.

gott att meddela att den ”är passerad”. Det måste finnas en koncensus i frågan. Annars är ju frälsningen någonting förgäves och ingenting vi behövt hetsa upp oss med i tvenne årtusenden. Nya människor kommer då att njuta av Riket, som inte vet vad som ligger bakom. Nya och obefläckade som aldrig längtat och bett.

Min frågeställning gäller alltså samhället kontra det löfte som inbegrips i GT, NT, Islam och messianismerna. Hur bör vi relatera till de processer som måste till för att vår förkunnelse eller insikt i detta fall även skall kunna tas om hand i vårt förhållande till omvärlden? Med tanke på västs kollektiva auktoritativt tillämpade förhållningssätt av påstådd men dock frånvarande eller blott formell koncensus ser det ut som om kristendomen har tappat focus på hotet. I den polarisering som denna universella kamp framverkar är de inte alltid på rätt sida. De kristnas ingrupp är diffunderad och vilsegången i den västerländska imperialismen vilket inte gäller för judarnas profetiska religion som har sitt nationella teokratiska focus kvar, liksom arabernas defensiva religion även den räknar med en närmast berörd ingrupp och ett hot. Dekonstruktionen är en religion utan religion av en judisk-ateistisk filosof. Hans ingrupp är enligt egen utsago alla som det västerländska imperialismen svikit – den nya Internationalen.⁵⁶ Liksom Paulus förkunnar hopp för judarna för atenare och romare förkunnar Derrida hopp för muslimer och judar och III världens folk inför amerikanska filosofer som den entusiasmerade John D. Caputo, för vilka budskapet uppfattas nästan euforiskt. Hotet är en abstrakt storhet, inte något folk - civilisatoriska strukturer som upplevs nedbrytande och som bär med sig undergång. Tidsperspektivet har förlängts, historien har tagit vägar som inte varit påtänkta, gått varvet fullt ut med kolonial förstörelse och teknovetenskaplig påbyggnad som följd.

Messianitetens kulturbundenhet i judiskt, kristet etcetera motiverar, menar Marko Zlomisljic, att vi enligt Derrida hellre bör söka ”another being together”[which is] a being-together as responsible and with differance.⁵⁷ Man kan fråga sig om ett ”being together” som betonar rättvisan, men inte ser kulturella olikheter som hinder annat än i den mån dessa består i en hegemoniskt påtvingad ekonomisk struktur, inte vore möjlig? Kanske konfessionalismen inte behöver ses som splittrande ifråga om attityden till rättvisan. Jag vill ta som ett exempel Christian Aid, som var de första att slå larm om våldet mot de boskapsskötande folken, Nuer och Dinka, i närheten av oljefälten i Södra Sudan, en konflikt som var, och skulle bli, i internationellt perspektiv accentuerat politisk.⁵⁸

Ifall de tre abrahamitiska religionerna liksom hinduiskt och buddhistiskt ethos, tao, och så vidare, betonar rättvisan som den bärande principen bakom den etik de framhåller, bör de i princip kunna

56 Derrida, *Marx spöken*, ss. 63, 133.

57 Zlomisljic, *Jacques Derrida's Aporetic Ethics*, s. 219.

58 Christian Aid, *Oil and War in Sudan. The scorced earth*, mars 2001. Utländska oljebolag, däribland Lundin Petroleum vakade över sina intressen militant och med hjälp av politiska krafter på den boskapsskötande befolkningens bekostnad.

leva sida vid sida. Men ett problem är det sätt på vilket särskilt kristendomen sammanvuxit med den världsliga makten, med den globala imperialismen, och uppvisar svårigheter att proklamera en egen transcendens. Istället har modernism och postmodernism lett till ett försvagande av kristendomen som möjligt protestparadigm till den västerländska civilisationen och sekulariseringen. Och även om judendomen bibehåller en teokratisk grund är messianitetens begrepp för judarna konfunderande med tanke på kommande event. Islam däremot som den av dessa tre religioner som bibehållit störst självständighet även beträffande de samhällssystem som råder på de geografiska områden där islam har viss styrka, kunde tänkas i tillräcklig grad förena teori och praxis, inte behöva bortse från rådande praxis utan ta stöd av den i kampen för den transcendenta rättvisan.

De event som grundat religionerna har således enligt min mening varit mera sammanbundna med politiska och historiska faktorer, med kris. Kultureernas nedgång eller imperialistiskt hot har fungerat förberedande, och även det grundande eventet har gått igenom bearbetning, strukturering, läroprecisering, tills det varit färdigt för att användas i proselytering och förkunnelse. Även Kristi andra tillkommelse skulle som event nödgas genomgå en liknande bearbetning, först av en övertygad grupp, för att ha någon möjlighet att slå an.

Religionsstiftandet som en kumulativ process, där bakomliggande historiska omständigheter ofta av politisk, nationell, kulturell eller rättvisenatur utgör bakgrunden, är inte i främsta hand en fråga för idealistiskt spekulativt normgivande, men uppvisar till handling, opposition och mobilisering. Detta gällde såväl judarna under Romarnas ockupation vid Jesu födelse, som vid kristendomens konsolidering, det gällde proletariatet innan och under Ryska revolutionen, och det kan tillämpas på araberna som måste ha haft kännningar om den kommande turbulensen på området, anloppet från norr med början i korstågen. Vad dekonstruktionen beträffar utgörs utmaningen av det globala tillståndet där den kapitalistiska imperialismen genom att besegra komintern och sätta hårt åt II och III världen med neoliberal agenda skapat en trångt utrymme för all slags etik. Motstånd är i dessa fall ingen ideal sak utan något som tar all upptänklighet i anspråk.

Religionerna torde i princip kunna enas om rättvisa som den önskade globala etikens gemensamma nämnare. Problemet utgörs av att kristendomen och i någon mån judendomen vuxit fast vid världsliga (västerländska) politiska och ekonomiska tänkesätt.

I det följande avsnittet vill jag granska politiska event, av vilka den ryska revolution är den mest kända. Dekonstruktionen innehåller en hel del av politisk motivation. Emmanuel Levinas kopplade sin etik till det politiska och uttryckte etiskt ansvar under en svår tid, 30-talets nazism.

Derridas demokratibegrepp är att se som a-politiskt men det tjänar som utgångspunkt för diskurs

om demokrati inom det politiska.

6. Politiska event

Derrida vill utröna villkoren för en politisk transformation som redan är på gång och öppna för ett bekräftande tänkande av det messianska och emancipatoriska löftet som löfte.⁵⁹

Marxismen brukar anses som ett uttryck för messiansk dialektisk materialism. Kommunismen skulle ”återupprätta människans värdighet” och i sin ideala slutliga utformning uttrycka egalitet och samverkan med naturen.⁶⁰ Den lyckade ryska revolutionen var ett ”osannolikt”, ”omöjligt” event.

Utgångsläget för Marx filosofi var den kris som hänsynslös kapitalism försatte det europeiska arbetarklassen i. Den gryende industrialismen offrade skrupellöst människoliv och proletariserade småbönder för att få arbetskraft. Furstarna gick samman med kyrkan för att förhindra smittan i socialismens tänkande.

Marx filosofi tyngde på forskning och utrönande av empiriska fakta om samhälle, handel och produktionsformer. Hans ekonomiska filosofi togs upp av (parti-)kadrer. Det kommunistiska manifestet kan, i likhet med evangelierna i kristendomen, ses som den delen av förkunnelsen som vände sig direkt till dem man ville proselytera. Den ryska revolutionen drevs visserligen igenom av livegna bönder och inte arbetare.⁶¹ Man kan således även överväga om den ryska mentaliteten var mindre oförmögen att ta till sig Marx messianska åder än den europeiska arbetaren. I England där lidandet var svårt lyckades man knappast alls mobilisera arbetarna till en kommunistisk offensiv. Marxismen fick inget fäste i den anglosaxiska världen. Det messianska, framburet av ”the other”, Marx judiska sentiment, lyckades i Ryssland mobilisera i förhållande till europeisk åskådning, andra ”other”, det vill säga de ryska under tsarens ok trälande livegna. Det verkar som om gränslinjen går mellan å ena sidan religiöst positiva åskådningar och grundfilosofier hos folken, och animositet eller grundläggande främlingskap till religiösa förhållningssätt å den andra. Vi kunde dra en möjlig hypotetisk slutsats att européerna, speciellt nord- och mellaneuropéerna samt anglosaxerna skulle sakna den behövliga kulturella horisonten för anammande av messianska heltäckande lösningar och trossystem och stå som representanter för sekularism, politiserade system och nyttomoral. De blir därvid för sin frälsning beroende av ”the coming of the other”. En inom den västerländska imperialismen länge fortgående aktiv isolationism har i väst hindrat välvillig växelverkan med ”the other” som kunnat leda till dekonstruktiv utveckling. Därför blir ”the coming of the other” något oväntat. Det skulle vara intressant att spekulera i huruvida marxismen om den

⁵⁹ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 147.

⁶⁰ Frostin, *Den ofullbordade revolutionen*, ss. 36 – 37.

⁶¹ Frostin, *Den ofullbordade revolutionen*, s. 110.

infallit något senare och bibehållit en teokratisk messiansk grund mera uttalat, kunde ha förenat III världens folk på ett starkare sätt i motståndet.

Kommunismen i europeisk tappning kom så vi så att ge mindre genklang som en messiansk rörelse än som en ekonomisk ideologi. Socialdemokratisk revisionism övergav tidigt solidaritetstanken med III världen och strävade tvärtom till att i samverkan med kapitalism, imperialism och (neo)kolonialism att höja de europeiska arbetarnas levnadsstandard.⁶² Enligt Hodge såg Walter Benjamin "framstegets idé" som den faktor som kunde leda till fortgående missöde där var vi väntar Messias:

The Messiah who is supposed to rescue the missed possibilities of history may himself be missed.⁶³

Som vi vet avvek kommuniststaten tidigt från Trotskismen, från den kommunistiska läran om kravet på en revolution i internationell skala, till en sorts intern statsrevisionism.⁶⁴ Bland annat felbedömdes enligt Per Frostin det fascistiska hotet.⁶⁵ Motåtgärderna mot kommunismen, som aktiverades av de europeiska stormakterna och USA, var allsidiga och massiva och kvävde till sist projektet "proletariatets diktatur".

Som event betraktat har dock den dialektiska materialismens och ryska revolutionens haft effekt av oerhörd verkan. Självförtroende återvanns i flera kolonialiserade III-världenländer.

Marx kritiserade den borgerliga filosofin för inåtvärmande ointresse för verkligheten och reella förhållanden. Den försummade studier och empiri.⁶⁶ De marxistiska samhällsvetenskaperna införde ett nytt sätt att se på historien och analyserade minutiöst marknadsekonomin, kolonialismen och andra försummade områden. Således ledde detta politiska event till en vändpunkt i kunskapsbildningen, något som dock i den neoliberala epoken efter 1985 lett till ett reaktivt försök att tysta och överbjuda med hjälp av en liberalism-tjänande propagandabild av verkligheten och med ingredienser som "männsliga rättigheter" för destabiliserande bruk i II och III världens kulturer.

Derrida påpekar att judiskt tänkande inte är politiskt. Världens teokratiska system är a-politiska, och globalt tycks vi finna västerlandet upptaget med "a struggle for politics" där "the other" would be the enemy of the political."⁶⁷

62 *Social Democracy and Revisionism*, ss. x, 11. Inom den tyska socialismen stod filosofen Eduard Bernstein ("socialdemokratins fader") redan under 1890-talet för en positionsförändring och anklagades för "Fabianism" det vill säga en position snarlik den brittiska utilitarismens.

63 Hodge, *Derrida on Time*, s. 154.

64 Trotsky, *The Revolution Betrayed*, Chapter 8:1. Idén om världsrevolutionen sveks 1924 för teorin om revolution i ett land.

65 Frostin, *Den ofullbordade revolutionen*, s. 121.

66 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 232.

Derrida, *Marx spöken*, ss. 140, 141. Se vidare K. Marx, F. Engels, *Die Deutsche Ideologie, kritik der neuesten deutschen Philosophie in ihren Repräsentanten, Feuerbach, B. Bauer und Stirner, und deutschen Socialismus in seinen verschiedenen Propheten*, och Derridas analys av *Die Deutsche Ideologie* i Derrida, *Marx spöken*.

67 Chritshley, *The Ethics of Deconstruction*, s. 89.

Marxismens emancipatoriska ideal och filosofi utgör alltså en utlöpare på det i varat inbyggda messianska löftet vars kärna utgörs av kravet på rättvisa, och är egentligen inte att likställa med sekulära politiska agendor. Kommunismen var ett ideal som tänktes resultera i ett a-politiskt samfund. Tanken inom kommunismen var, att den rätt som präglade den ursprungliga sociala ordningen och som förvandlats till orätt inom den politiska ordningens sfär, måste återställas genom att orätten avlägsnas. Kan denna transcendentala idealism ses som en följd av Marx judiska förförståelse och respons till judisk messianism?

Även om Derrida uttalar sig positivt om Marxismens arv (till exempel i Marx spöken) menar Beardsworth att Derrida ändå förnekar Marxismens historiesyn.⁶⁸ Marxismen gick samman med ett krav på initial organisation för att kunna ta vid av de historiska krafter som redan var tillstädes. Derrida å sin sida undervärderar samverkan mellan tänkande och politisk kraft.⁶⁹ Han önskar ändå bibehålla ett annat band till det politiska, ett som möjliggör förhandlingar, där omedelbara situationer kräver det, även om "the radical promise of originary sociality" skall mötas med väntandets praktik.⁷⁰ Beardsworth menar att Derrida alltså ser talet om "det politiskas slut" (inom kommunismen eller kristendomen) snarare som otjänlig metafysisk eskatologi.⁷¹ Min uppfattning är att Derrida uttrycker sig olika i denna fråga i olika kontexter. Det politiska kan ses som instrument för expropriationskulturen, det är för orättvisan, som det som ytterst kvarhåller samfundet i en ontologi av instrumentell egoism. "The democracy to come" kan inte globalt ta form på en sådan bas, utan måste vara a-politisk, men vägen dit måste uppfattas som kantad av kompromisser och ansvarsfull förhandling med den världsliga lagen. Att inte förhandla är enligt Derrida opportunistiskt.⁷²

Förståelsen av event kan förutsätta en empiriskt korrekt världsbild. Som Derrida ponerar i Peggy Kamufs förord till *Without Alibi*, kan frågan om USA som en teologisk-politisk myt, som orten för den mest världsvida kris, både nationell och internationell, skapa en beredskap att se dekonstruktionen även som en dekonstruktion av USA.⁷³

Marxismen har misslyckats och Derrida reflekterar över efterskörden:

Den nya internationalen söker inte bara en ny internationell rätt tvärs igenom dessa brott. Den är ett band av affinitet, lidande och hopp, ett band som ännu är förteget, nästan hemligt, som 1848, men mer och mer synligt – vi får fler än ett tecken på det. Det är ett olägligt band, utan status, utan titel och utan namn, knappt offentligt

68 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 224.

69 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 227. Derrida däremot undervärderar samverkan mellan tänkande och politisk kraft.

70 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 229.

71 Ibid.

72 Nödvändigheten i att förhandla framstår på många ställen i Derridas skrifter. Se till exempel Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 133: "[W]hat remains is to articulate this unconditionality with the determinate condition of this or that context; and this is the moment of strategies, of rethorics, of ethics, and of politics."

73 Derrida, *Without Alibi*, s. xxiv.

även om det inte är hemligt, utan kontrakt, ”out of joint”, utan koordinering, utan part, utan fosterland, utan nationell gemenskap (en internationell före, igenom och bortom all nationell bestämning) utan medborgarskap, utan gemensam klasstillhörighet.⁷⁴

En annan infallsvinkel på det politiska levererar Emmanuel Levinas i sin etiska konception.

Chritchley ser hos Levinas ”a political discourse which maintains within itself the trace of ethical transcendence”.⁷⁵ Det innebär att Levinas etiska utgångspunkt som är den andre och dennes ansikte, som fungerar som en etisk transcendent appell på vilken det är vår plikt att svara. Appellen som transcenderar vår egen vanda krets, vår diskurs, vår filosofi och våra begrepp uppenbarar en mening vi inte själva kan producera.

Begreppen ”said” and ”saying” är signifikanta för förståelsen av Levinas.

The said is a term that describes the monolithic movement of sameness, that discursive knowledge in philosophy, and language more generally, are predicted upon. The saying is the movement of irreducible alterity, the event of meaning that sameness, ontology or philosophical discourse cannot produce but only cloak or subjugate.⁷⁶

Levinas ser en plikt att träda upp till den andres förmån i politiken med samfundet som vittne (*le thiers*, tredje part). Som exempel kan nämnas hans referens till Anwar Sadat.⁷⁷ 30-talets politiska klimat formade Levinas åskådning beträffande samhälle och ansvar. Chritchley ser hur Levinas försöker överbrygga mellan det etiska och politiken utan att avstå från den transcendent dimensionen.

Thus the move to *le thiers* in Levinas, and the consequent turn to politics, the Said, ontology, and philosophy, is not a betrayal of ethical saying, but rather represent the attempt to traverse the passage from ethics to politics without reducing the dimension of transcendence. In this way, rather than claiming to be done with ontological language, Levinas recognizes the necessity for privileging it in question of politics and justice [---] the thrust of Levinas' argument is to show how the universality of political rationality cannot ignore the pre-rational singularity of my ethical respect for the Other.⁷⁸

Synen på de i ”sammans” strukturer inneslutnas skuld till ”the other” förenar hos Levinas den etiska relationen till det politisk-offentliga och till den enskilda andre som vädjar.

Levinas attempts to build a bridge from ethics understood as a responsible non-totalizing relation with the other... to politics, conceived as a relation to the third party (*le thiers*), to all the others, to the plurality of beings that make up the community.⁷⁹

Zlomislic påpekar att Levinas politiskt ansvarsfulla etik som responderar på ”the other” inte är varmans. Det rör sig enligt Levinas om ”a smaller group of persons closely clustered together”.

74 Derrida, *Marx spöken*, s. 133.

75 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 115.

76 *Understanding Derrida*, (Jonathan Roffe), s. 40.

77 Morgan, *The Cambridge Introduction to Emmanuel Levinas*, s. 229.

78 Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, ss. 110 – 111.

79 Chritchley, *The ethics of Deconstruction*, s. 220.

”Responsibility makes us cluster together”.⁸⁰ Idag har vi medborgarrörelser av denna natur medan sådana progressiva grupper med politisk inriktning under 30-talet kanske var mera riskabla att upprätthålla. Den önskvärda transcendent etiken är tänkt att uppbyta den totaliserande politiken – antisemitism, antihumanism, nationalsocialism, och även liberalism.⁸¹ Främst kan väl detta tänkas ske genom att vittnandet inför *le thiers* blottar processer av antihuman natur och inte tillåter dem att opåtalat fortgå och eskalera, utan väcker världssamfundet och församlar motståndet tidigare. Här möter vi vittnande som event.

I vilken mån kan Derridas begrepp ”the Democracy to come” ses som någonting politiskt?

Derida hävdar alltså att

In political context the promise of democracy becomes a way of talking about the radical promise of originary sociality.⁸²

Vi behöver ständigt kontrastera praxis mot idealet.

Derrida säger: ”What is important in ”democracy to come” is not ”democracy” but ”to come”.⁸³ ”The coming” är tänkt som något som öppnar det närvarande, något absolut, omöjligt, oförutsebart. Det betecknar inte ett schema, inte ens ett event, även om event successivt öppnar för det etiska, det utgör

only an endless process of self-transformation and autodeconstruction, a fragile series that is fully exposed to the risk these transformations will not make progress but make thing worse, which is not only not desired but downright dreaded.⁸⁴

Korrektivet och probestenen för denna ”democracy to come” är rättvisan, något annat än lagen, något absolut, ett löfte som är inbyggt i varat, liksom det messianska. Caputo ser i denna idé något som alltid finns framför oss, som ett hopp, vars fulla förverkligande som heternom idé är otänkbar men har som syfte att hålla framtiden öppen. - ”It will never come”.⁸⁵

Marx förbereder alltså ett som han menar historiskt förutbestämt event genom forskning, analys och empiriska studier. Marxismen som lära sprids av skolade kärntrupper – kadrer. Jag ser marxismen som en kryptoteokratiskt grundad messianism som slog an bättre, förutom hos de europeiska intellektuella, hos de ryska livegna än hos de brittiska proletärerna. Vinningen för samhällsvetenskaperna av marxismen ignoreras efter Sovjetunionens sammanbrott av den neoliberal informationsoffensiven. Derrida anser att det progressiva motståndet idag efter

80 Zomislic, *Jacques Derrida's aporetic Ethics*, s. 69.

81 Chritchley, *The Etics of Deconstruction*, s. 222.

82 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 229.

83 *Transcendence and beyond*, (John D. Caputo), s. 188.

84 *Transcendence and Beyond*, (John D. Caputo), s. 200.

85 *Transcendence and beyond*, (John D. Caputo), s. 196.

marxismen är oorganiserat och splittrat.

Skall vi tro Derrida är III världens etos egentligen till sin natur opolitiskt. Derrida avsvär sig politisk aktivism. Han förordar istället väntandets praktik men förespråkar förhandlingar i brännande lagfrågor.

Enligt Levinas skall det etiska även höras i det politiska. Han kan därvid ses som föregångare och talesman för engagemang likt 60-talets progressiva aktiviströrelser.

Konceptet "Democracy to come", säger Derrida, möjliggör inom ramen för en politisk kontext ett samtal omkring det ursprungliga radikala löftet.

Derrida framhåller den odekonstruktibla transcendentia rättvisans åtskillnad från all världslig rätt.

I nästa avsnitt analyserar jag Derridas syn på hur vi behöver förhålla oss till etiska appeller.

7. Etiska event

Som vi ser spelar det politiska inte en liten roll i Levinas etik som dock brukar tas upp som en i första hand etisk form av dekonstruktivt tänkande (se till exempel Critchley, *The ethics of deconstruction. Derrida and Levinas*). Levinas och Derrida är upptagna med ”destabilizing the structures of foreclosure”.⁸⁶ Den etiska appellen kan ha svårigheter att tränga igenom strukturer som inte vill ta emot något nytt, den rådande ideologi fungerar som nedtystande hämsko. På grund av egna strategiska politisk-ekonomisk-militära hänsyn har till exempel muslimernas synpunkter på oljekrigen länge av västmakterna hållit utanför ljuskäglan. (Gulfkriget sades dock få araben på gatan i Saudiarabien att sjuda av indignation säger Champion, inte minst för att USA utnyttjade propaganda för att uppblåsa den risk som Irak utgjorde, samt för att kriget manövrerades från USA:s baser i Saudiarabien, en process som Saudiarabien inte hade någon makt att avstyra.⁸⁷ Liksom krigsnederlaget 1967 (6-dagarskriget, där arabvärlden till Israel förlorade många områden) kan även Gulfkriget av araberna ses som ett ”nederlagens nederlag”).⁸⁸

11 september kan ses som ett renodlat event. Om det är i första hand religiöst, politiskt eller etiskt kan man argumentera. Som en teokratisk akt mot de otrogna kan det utan tvekan falla in under religiösa eventkategorier. Som en protest och en styrkedemonstration av den av segern mot ryssarna i Afganistan styrkta arabvärlden (al-qaeda blev dock här lurade av USA som bakom kulisserna och via Pakistans säkerhetstjänst stödde offensiven)⁸⁹ kan det ses som ett uttryck av politiskt hopp. Som en protest mot förmynderi, skövling, bombning i olika MÖ-länder och av oskyddade, förstörelse av kulturellt kapital (där demoleringen av Iraks Nationalmuseum i Teheran kommer i minnet tack vare den kvinnliga museiintendentens spontana tårar i TV-aviseringen), i ljuset av det ekonomiskt determinerade förmynderiet i Mellanöstern särskilt sedan Ottomanska rikets upplösning, kan det ses som ett utslag av etisk fördömelse av den kapitalistiska imperialistiska globala regimen.

Om dekonstruktionen som Drucilla Cornell föreslår, aspirerar på att vittna om det som är ”other” till ett system, får ”the other” inte mötas med uteslutning och förtryck.⁹⁰ De måste välkomnas, bevisas gästfrihet. Både politiken och filosofin undflyr det reella hos en sådan etisk obligation som består av ett transcendent ”måste”. Teologin tar fasta på denna obligation, men för Derrida ersätter ”the coming of the other” det ontoteologiska conceptuella schemat med dess begrepp Gud, uppenbarelse, ande (för att nämna några).⁹¹ Derrida förbigår läror som likt program visar på ett mål

⁸⁶ *Applying: To Derrida*, (Hillis Miller), s. 128.

⁸⁷ Champion, *The Paradoxical Kingdom*, ss. 219, 232, 233, 234.

⁸⁸ Hjärpe, *Araber och arabism*, s. 130.

⁸⁹ Napoleoni, *Modern Jihad*, ss. 79, 89, 85.

⁹⁰ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 82.

⁹¹ Ontotheology, Wikipedia: Ontotheology = the ontology of God and/or the theology of being. Ontoteologi refererar

(de partikulära religionerna) och ser dessa som dekonstruerbara, och han vill istället betona ansvaret. Derrida tycks förlägga incitamenten längre bort än den dialektiska materialismen (poletariatets nöd, destruktiv ekonomi) eller de religiösa uppenbarelserna (Guds direkta tilltal). ”The coming of the other ” är någonting vi inte kan förutse, en procedur som åtföljer den för oss okända logiken hos ”the other”. Vi är enligt Derrida präglade av ett totalitärt inre förhållningssätt som dekonstrueras genom ”the coming”. Därvid omintetgörs en falsk identifikation som skulle determinera ”the other ” på ”the same”, det vill säga på oss själva. Denna nya öppenhet leder till ökad ansvarsfullhet.⁹²

Ett event, det som kommer, utgör en appell som begär vårt svar. Eventet utgör i själva verket en gåva, men en gåva given av ingen, mottagen av ingen, utan fast substans, en gåva som inte erkänns eller kan igenkännas som en gåva, något som skulle insätta den i den generella ekonomin av tjänster och gentjänster. I en excess av givenhet (Jean-Luc Marion) fungerar eventet så att vi lösgörs från den generella ekonomin, rundgången av våra samhällliga och begreppsliga självklarheter, till något helt annat. Vi nås av en appell som vill att vi ställer upp. Hur skall det reducerade medvetandet hos människan inneslutet i de avgränsningar som berör språk, begreppslighet och kulturkrets uppfatta vad Marion kallar ”the self-giving phenomenon”? Marion inkluderar bland sådana event och fenomen av ”self-giveness” även uppenbarelser. Liksom det enligt Derrida hos oss finns en önskan att riskera ifråga om kärlek, rättvisa och förlåtelse riskerar vi även genom att önska och besluta när det gäller att ta emot gåvan som tycks omöjlig och som vilar i apori (nonpassage).⁹³

It is moved from the cycle of metaphysical causality either because it loses its giver through the reductionism of its transcendence, or because it loses its object-ness and is no thing as such, or because it ultimately has no recipient determined by the giver.⁹⁴

Robyn Horner säger:

The difficulty with Derrida's position is that the risk of the gift is also the risk of deception: if I do not know for sure but instead only have a kind of faith in the gift, I may be seriously mistaken about it. Yet for the gift to be possible from Marion's perspective, any one of two of the elements of giving, the gift, or receiving, can always be identified, and hence the gift is always and already undone according to Derrida's conditions.⁹⁵

Ovanstående apori hos Derrida förklarar varför kritiker så som Bearsdsworth önskar en mindre förkastande attityd till det metafysiska språket, som dock förmår reda upp och foga till tidigare världsuppfattning även det nya som ett event medför. De historiska föregångarna inom messianism,

ibland till västerländsk metafysik generell.

Svenungsson, *Guds återkomst. En studie av gudsbegreppet inom postmodern filosofi*, s. 133. Hos Derrida är Gud snarare en Gud bortom varat – en meta-ontologisk gud.

92 Zlomislic, *Jacques Derrida's aporetic Ethics*, s. 134 – 135.

93 *Derrida and Religion*, (Robyn Horner), s. 327.

94 Ibid.

95 Ibid.

etik och kampen för rättvisa bör enligt detta sätt att se tas med i analysen av löftet⁹⁶ Vi bör inte förkasta språkets möjligheter att förstå, tycks Beardsworth mena, och även Marx ansåg att det nya tar vid med omhändertagande av de resurser det gamla ställer till förfogande.⁹⁷ Vi går inte ens i den mest turbulenta brytningstid vidare i något vacuum. Dekonstruktionen måste ses beröra områden av det kontextuella endast selektivt och även här måste vi ta hjälp av Marx, som understryker vikten av att genom studier och forskning sträva efter en sann, empirisk världsbild. Det är med dessa brottstycken av sanning vi dekonstruerar en förljugen världsbild. Dekonstruktionen måste alltså, som jag ser det, hanteras strukturerat, med bruk av logik, följdriktighet och politisk analys. Ett event fungerar dekonstruerande i det att det blottar och uppenbarar. Vårt uppdrag och plikt vore ju att utifrån sådan ny insikt även intellektuellt omforma världsbilden alldeles som man gör vid stora vetenskapliga upptäckter (som om man upptäckte att ny materia emaneras fortgående från ett visst håll i rymden och att den nya materia tränger oss undan, bort från denna ”öppning”, istället för att vi skulle slungas utåt från ett centrum där en explosion ägt rum. En sådan upptäckt skulle ge liv åt en ny, icke-statisk syn på skapelsen).

Beardsworth förespråkar

[t]he responsibility of philosophy to be more engaged with empiricity and with the terms that the empirical (will) offer to the invention of other worlds.⁹⁸

Det har uppstått en artificiell åtskillnad mellan kritiken av rätten som förvandlats till orätt inom den politiska ordningens sfär och som behöver återställas genom korrekt uppfatta historiska, empiriska och hegemoniska förhållanden, och den hjälp vi kan få av den transcendent relationen till rättvisan. Att kombinera historicism med transcendent etik upplevs som att begå samma misstag som Derrida ansåg att Levinas gjorde sig skyldig till – att sammanblanda oförenliga diskurser. Det transcendent lyfts därför upp ur det empiriskas sfär och isoleras därur fast det är vår reella globala verklighet denna transcendens är i sina korrektiv är ute efter att restaurera.

Kan vi till exempel se subjektet för vissa event som Gud, syftet för ett event som förebråelse av imperialistisk egoism, och dess mottagare som ”Guds utvalda” i alla fyra väderstreck, har vi betydligt större hjälp och tröst av ett event som 11 september. Detta infogar sig då i programmet världsfrälsning som installerats redan i och med kristendomens konsolidering. Men Derrida föredrar sin förutsättningslösa ickedeterminerande tolkning av ”the coming of the other” som ger flera möjligheter och håller fram en osäkrare, kulturellt ickedeterminerad och öppnare syn på vad som kommer. På så vis prioriteras hos Derrida den etiska enskilda tolkningen av event på bekostnad av den kollektiva mera skrymmande religiösa eller politiska.

96 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), ss. 213, 214, 215, 231 – 232.

97 Varje löfte om rättvisa innebär eller förutsätter enligt Marx [initial] organisation ”if it is to contend with the historical forces that are already in place”. *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 227.

98 *The Politics of Deconstruction*, (Richard Beardsworth), s. 231.

Sammanfattningsvis: Dekonstruktionen möjliggör det etiska inkommandet av "the other" genom att destabilisera strukturerna av avgränsning. 11 september kan ses som ett politiskt och religiöst event, men främst som ett etiskt event, som en reaktion på allsidigt nedtystande av arabiska protester. "The coming of the other" dekonstruerar vårt inre totalitära förhållningssätt och innehålls i varje religiöst koncept. Ett event i sig implicerar en risk. För att tolka ett event behöver vi inte, som Derrida menar, koppla bort det metafysiska eller ontoteologiska språket. Språket, våra traditionella begrepp inom teologi och forskning, menar Beardsworth, har kapacitet att adaptera till förnyande event. Vi går vidare från rådande verklighetsbild och livsåskådning även enligt Marx, och dekonstruktionen av vårt tidigare tänkande kan inte drabba denna kontext osovrat, utan analys. En ny attityd bör stå i logisk relation till den tidigare. Samhällskritik och transcendens bör höra ihop. Derrida själv föredrar en öppen syn på det som kommer, utan religiös eller politisk bindning.

I nästa avsnitt bearbetas frågan om hämmande av event, ett drag i den internationella politiken.

8. Event som neorealistic dekonstruktiv uppföstrare

Derrida betonar inte på samma sätt som till exempel Beardsworth bandet till det empiriska, till det politiska och till en rätt uppfattning av historien, som uppstår genom att vi bearbetar och inarbetar inträffade event. Marx däremot betonar det empiriska, och idag förespråkas inom postmodernt tänkande en ”ny realism” som tar allvarigare på direkt undersökning av verkligheten istället för abstrakt kammarfilosofierande (Maurizio Ferraris)⁹⁹.

Derrida ser det metafysiska tänkandet som något vi behöver dekonstruera. Som motpol till detta metafysiska tänkande finner vi det dialektiska tänkandet. Detta utgår från tanken om ständig rörelse, om ”coming of the other”, det vill säga födelse av något nytt vars form och karaktär vi ännu inte kan skönja, samt tanken om lagbundet avtagande. Bo Gustafson: Vad gäller samhälle och tänkande råder enligt den dialektiska materialismen tre lagar av allmänaste och mest grundläggande natur:

- motsättningarnas enhet och kamp
- mängdens förvandling till kvalitet
- negationens negation.

Dialektiken är metafysikens rena motsats. Utvecklingen ses inte blott som mängd utan även som kvalitativa förändringar, inte endast som fortgående men även i form av avbrott. Dialektiken ser inte naturen som från varandra åtskilda delar, som isolerade och av varandra oberoende ting och fenomen och deras tillfälliga ansamling, utan som samhöriga enhetliga helheter, där ting och fenomen hör organiskt ihop, är beroende av varandra och villkoret för varandra och som befinner sig i ett oavbrutet tillstånd av rörelse och förändring. Därför bör fenomenen granskas i ljuset av deras inbördes enhet och beroendeförhållande, samt ur aspekten av deras rörelses förändrings och oavbrutna förnyelse, deras utveckling och avtagande eller utdöende. För den dialektiska metoden är framför allt viktigt, inte det, som i vart ögonblick ser stabilt ut, men redan börjar försvagas och avta utan det, som föds och utvecklas fast det i den stunden inte ser fast ut, ty den dialektiska metoden håller blott det för oöverbärligt, som föds och utvecklas.¹⁰⁰ Uppbyggandet av ”event”, till exempel av kristendomen, kan sägas orientera sig enligt dialektiska lagar; den hotfulla världsliga imperialismen väntas avta, Guds Rike (med dess ringa begynnelse, likt ett senapskorn) väntas omärkligt tillta. När dessa processer hunnit långt nog väntas tillväxten och avtagande övergå i en ny balans, en ny samhällelig kvalitet. Således kan revolution och apokalyps liknas vid varandra med avseende å den dialektiska process som historiskt gör dem möjliga. *Om man vill bruka ett*

⁹⁹ Maurizio Ferraris, *Manifesto for New Realism*. Den italienske filosofen Ferraris kritiserar den politiska mediarelativism där avsändaren (till exempel USA:s president Bush) egenmäktigt bestämmer budskapets sanning.

¹⁰⁰ Denna resumé av dialektiken är skriven av Bo Gustafson 1967, (min översättning från finskan), sosialismi.net. 2005.

dialektiskt sätt att se på historisk förändring , kan man hävda att ackumulerade förändringar (av avtagande och tillväxt) när dessa nått en viss gräns, i ett slag kan förändrar samhällets natur, dess kvalitet. Detta kan i vissa fall ske eruptivt (revolution, apokalyps). Dekonstruktionen kan här uppfattas som ett bispringande av det för förändring nödvändiga objektiva avtagandet av styrkan hos ”den metafysiska avgränsningen” i tänkandet.

Om vi ser event som skeenden där sanningen tränger fram förbi en avgränsning - blir uppenbar - måste vi emellertid även undersöka event som hämmas, hålls tillbaka eller blir föremål för disinformation. Dessa skulle vara ägnade att fördröja den dialektiska förändringsprocessen. Ett event kan framstå rent och klart, men även bli signifikant i vid mening först efter bearbetning och mobilisering, andra event åter nedkämpas under lång tid. Vi kan exemplifiera med det omedelbara i 11 september, eller med den toma graven, uppfattad endast av få, som blev incitament för bearbetning, läroutveckling och konsolidering av det kristna budskapet, eller med bruket av lögnkampanjen mot Serbien och serberna i Jugoslaviska delningskriget från 1991, en process där NATO ännu håller stånd.¹⁰¹ När jag gör en uppdelning i religiösa, politiska och etiska event känns det naturligt att inordna till exempel avslöjande miljöevent och människorättsbrott i kategorin politiska event i det att det här i huvudsak gäller följder av den hegemoniska imperiala tvångsregimens politik.

Även uppenbarandet av brottet mot judarna i Holocaust eller kolonialmaktsbrotten mot Herero-folket i Namibia, eller brott mot även sådana afrikanska motståndsrörelser som varit programmatiskt vapenlösa det vill säga religiöst pacifistiska, bör uppfattas ha haft och få en dekonstruerande effekt när sanningen om dessa brott blev/blir tillgänglig.¹⁰²

Politiska imperiala event av brottskaraktär har en avslöjande och medvetandevidgande karaktär när de avslöjas ,och om avslöjandet förhindras, påverkar de helt naturligt vår världsbild och vårt medvetande i förvanskad riktning. Vi kan referera till Luthers bruk av lagen: Det dömande-straffande, det undervisande *och det avslöjande*¹⁰³ Även vad beträffar den globala miljöns degradering är varje avslöjande ett uppenbarande event av dekonstruerande natur. Det kräver vår respons och vårt ansvar. I avsikt att förhala denna process av uppenbarande ägnar sig den neoliberala regimen nu åt en flagrant strategi av vilseförande avisering , en propaganda av ”tvärtom”-natur, vars främsta exponent i den nya friheten på informationsområdet som uppstod

101 För ett vidsträckt spektrum av artiklar som lyckas bevisa NATO:s propaganda som vidrig lögn, se Emperor's clothes [www.tenc.net], eller se någon av Diana Johnstones böcker, till exempel *Fools crusade – Yugoslavia, NATO and Western Delusions*. Pluto Press 2002.

102 Se till exempel Behrend, *Alice Lakwena & Holy Spirits: War in Northern Uganda 1986 – 87*. Alice Lakwena representerade det hårt ansatta Akoli-folket i norra Uganda och konfronterade tillsammans med sin obehäpnade Helige Ande-grupp i trance de brittiskstödda ugandiska regeringssoldaterna. Merparten av Lakwenas anhängare nermejades.

103 *Martin Luthers stora galaterbrevskommentar 3:24*. Avslöjandet gäller för syndare och inte för de troende som handlar rätt utan att egentligen behöva en lag.

efter Sovjetunionens konkurs, som jag ser det, var nedsvärtandet av serberna genom att omkasta rollerna i Jugoslavienkonflikten. Detta motsägande och hämmande av sanningar som uppenbaras ser jag som den internationella politikens idag kanske allvarligaste problem.

Derrida betonar kanske inte tillräckligt starkt bandet till det empiriska och politiska. Inarbetandet av inträffade event i det kollektiva medvetandet kan förmodas leda till en korrigerad uppfattning av historien. Om man vill bruka ett dialektiskt sätt att se på historisk förändring, kan man hävda att ackumulerade förändringar (av avtagande och tillväxt), när dessa nått en viss gräns, i ett slag kan förändra samhällets natur, dess kvalitet. Detta kan i vissa fall ske eruptivt (revolution, apokalyps). Avstängning av event resulterar i en förfalskad världsbild. Vi kan referera till Luthers avslöjande bruk av lagen. Programmatiskt motsägande och hämmande av sanningar kan ses som den internationella politikens idag kanske allvarligaste problem.

I det sista avsnittet skall jag ta upp frågor om ansvaret. Vårt etiska ansvar är totalt och tillåter inte inskränkningar med hänvisning till kontext eller formella förpliktelser, menar Derrida. Men för att vi skall vara rätt förberedda krävs även, enligt till exempel Marx eller Beardsworth, ett intellektuellt arbete.

9. Ansvar och mobilisering

Derrida säger

Responsibility arises not as an object or theme of knowledge. The call comes from 'nowhere' at least it does not issue from a divine or human 'subject'.¹⁰⁴

Derrida, och även Levinas betonar vårt etiska ansvar. Det onaturliga är att inte reagera på den andres appell, när vi ser honom fara illa, oberoende om han hör till vår kulturkrets eller inte. Tillfällen för att finnas till hands har ibland varit svårare att finna. För judarna eller deras hjälpare under nazismen har det inte varit riskfritt.

Det etiska ansvar vi åläggs, är ett ansvar för ansvaret, och därvid behöver vi fatta rätta beslut. Basen för vårt ansvar ligger i det i existensen nedlagda messianska löftet om rättvisa - "justice" som dekonstruerar den världsliga lagen. Detta ansvar kan inte reduceras till den traditionella kategorin av mänskligt subjekt och aktion, utan är ett ansvar som visar hän bortom mänsklig agent.¹⁰⁵ Denna rättvisa är absolut, medan den världsliga lagen är relativ. Ansvaret är obestämt men gränslöst. Mot sammansvurnheten med den givna kontexten strävar det Derrida kallar ovillkorlighet, "unconditionality", "come!", "anterior affirmation", a "the secret" och så vidare. Detta ovillkorliga ingriper i kontexten, till vilken den är helt oberoende, som en lag, en befallning, ett ansvar som transcenderar den ena eller andra bestämmelsen i en given kontext.¹⁰⁶

Responsibility can no longer be reduced to that which is assumed by the autonomous moral agent, nor indeed be regulated by the order of the present and presentation, that is, appear in a concept, or be presented as a problem.¹⁰⁷

Kristendomen har enligt den tjeckiske filosofen Jan Patočka inte förstått sitt ansvar. Derrida uttrycker sig varsamt men man kan tillspetsa ytterligare och mena, att kristendomen har korruperats av sin nära relation till statsmakterna. Den har nödgats låta den individuella tron och det individuella vägvalet träda i förgrunden och censurera rätten och förmågan att ta tag i det historiska, skeenden i internationell politik och fördömande av kapitalismens och imperialismens ideologi. Det betyder att man inom kristendomen kanske idag står yrvaken inför vissa internationella event utan att besinna deras bärkraft och etisk-politisk-religiösa relevans.

¹⁰⁴ *Applying: To Derrida*, (Hillis Miller), s. 159.

¹⁰⁵ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, ss. 104, 105, 106, 126.

¹⁰⁶ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 105.

¹⁰⁷ Patrick, *Derrida, Responsibility and Politics*, s. 105.

Patočka behandlar ansvaret som en transcendent relation, en relation till det heliga. Religion är ansvar, eller ingenting alls.¹⁰⁸

Patočka frågar:

Why does Europe suffer from an ignorance of its history, a failure to assume its responsibility, that is, the memory of its history as history of responsibility.¹⁰⁹

Historiska anknytningar brukar utelämnas i det klassiska konceptet rörande beslut och ansvar. Det individuella ansvaret brukar inte proklameras som en plikt att ständigt väga och mäta det politiska etablissmanget, den rådande regimen, ideologin och det världsliga regementet inom information och vetenskap i grunden. Utan någon relation till det transcendentia, "löftet", får vi ingen etik utöver den som är gängse inom det kontextuella. Ansvarets historia är därför enligt Derrida bunden till religionen och dess historia.¹¹⁰ Om historien och religionen i vidaste mening därför kunde ses mera tätt knutna tillsammans fick vi hjälp i vår eskatologiska tolkning att däri se en uppgörelse mellan transcendens och urartning (urartningen av den teknoimperialistiska civilisationen).

It is therefore difficult to acknowledge such a history and, to the extent that a whole ethics of responsibility often claims to separate itself, as ethics, from religious revelation, it is even more difficult to tie closely to a history of religion.¹¹¹

Ansvaret knyts av Patočka till tron. "Gåvan av död" skulle utgöra detta äktenskap mellan tro och ansvar.¹¹² - Kierkegaards framlyftande av Abraham som troshjälte, beredd att offra sin son Isak, brukas i Derridas diskurs för att granska lydningen för Gud, som hos Abraham ses prioriterad. Utan denna lydning kan etiken som frälser bli chanslös. (Man kan jämföra med den kristna, paulinska uppfattningen att uppenbarelsen tjänar syftet att utpeka för människorna vilka gärningar som behövs. Med Ingraffias ord: Anden refererar också till en hermeneutisk gåva. Alla anspråk på mänsklig autonomi förödmjukas, ty vi behöver Anden både för att förstå och leva ut det nya livet).¹¹³ Sådana troshandlingar kan synas paradoxala eller radikala i förhållande till den konventionella moralen, men den jordiska etiken är till intet gagneligt om det gäller räddningen.

Ansvaret kan alltså innebära att lyda Gud mer än människor. Det kan även innebära ett ansvar för en erhållen insikt det vill säga förpliktelse att utarbeta, precisera, mobilisera och delegera. Det är här Beardsworths uttalade åsikt skiljer sig från Derridas. Derrida däremot har inte försummat förkunnelse och proselytering, samt hermeneutik vad gäller dekonstruktionen.

Det tar tid att bygga upp och konsolidera en åsiktsriktning eller en religion. Det tar tid för en religion att få spridning. Det beräknas ta tid för de i religion eller messianism inbyggda löfena att

108 Derrida, *The Gift of Death*, s.2.

109 Derrida, *The Gift of Death*, s.4.

110 Derrida, *The Gift of Death*, s. 5.

111 Derrida, *The Gift of Death*, s. 5.

112 Derrida, *The Gift of Death*, s. 6.

113 Ingraffia, *Postmodern Theory and Biblical Theology*, s. 135.

slå ut i full blom. Även ett kortvarigt event som 11 september måste, enligt denna uppfattning, tolkas i konsensus av kader och förkunnare för att ges rätt relevans.

Apokalypsen, löftet om människosläktets räddning från undergången, är en trosfråga i kristendomen och framställs i form av en ed, ett förbund. Den förutbådar en global återställelse som inte tar sats I oss men som rycker oss med.

Kan vi förstå apokalypsen utan historisk utläggning? Vem utlägger idag globalt? Dekonstruktionen undviker att analysera doms- och efterdoms-perspektiven och tycks snarare ge uttryck för tron på en stillsam transformativitet, utan att omstörtande kumulativa och vändpunktliknande event behöver inkomma. Sådana radikala nya event är dock möjliga att föreställa sig även i fortsättningen, och vore tänkbara enligt dialektikens lagar: En kumulativ tillväxt (av protest, vittnesmål, kunskap etcetera) förändrar vid en viss punkt naturen hos själva saken som förvandlas, får en annan natur. (Västerländsk okränkad industrikapitalism förvandlas till 2-blocksuppställningen som förvandlas till den nya neoliberala världsordningen och så vidare).

Man kan fråga sig om antagandet om den omstörtande karaktären hos apokalyptiska event som uppstått på grund av profetian i de abrahamitiska trossystemen skapar en bristande uppmärksamhet ifråga om den eskatologisk-apokalyptiska betydelsen av även vissa gradvisa och successiva förändringar? Å andra sidan har man i religiös kontext utgått ifrån att det är ett events abrupta "sign"-karaktär som ger det signifikans i det kollektiva medvetandet, som utlovar församlande, straff och belöning (NT, Koranen). Skall vi alltså hålla ögonen på successiva (Derridas ständiga inkommande) eller mer abrupta event (världsdom, apokalyps, parousi)? Förmodligen är bägge sätten att se på varje event tillämpliga.

I relation till den eskatologiska framtiden önskar ("ber, suckar, längtar") Derrida snarare än profeterar. Dekonstruktionen kan ses som det apokalyptiska skeendets hovsamma kommentator i filosofin i väst.

Min uppfattning blir att event och dess uttolkning måste vara publikt. Derrida bibehåller ändå trons språk, "hemligheten", "gåvan", "den apokalyptiska appellen", som undviker en yta där vi kan avläsa kulturella signaler. Till exempel Don Cupitts uppfattning är att vår identitet entydigt konstrueras av kulturella element.

You think you've got inner thoughts? But thought cannot subsist except as a motion of signs, and sign are all of them public objects. A sign is simply an established custom that is generally recognized ... The self cannot be sealed off. That is why, however introverted you may fancy yourself to be, your spouse probably still reads you better than you read yourself. It is because you are the pattern of readable events on your own surface that your partner can read you like an open book.

Det mystiska språket speciellt ger oss dock inte färdigt formade idéer. Däremot behöver event så

som jag ser det utelämnas till vårt reflekterande. Endast tillsammans kan vi nå fram till den rätta betydelsen av det som inkommer.¹¹⁴

För att kunna församla, såsom Människosonens tillkommelse utsägs göra i NT,¹¹⁵ krävs endast att den tolkning av tillkommelsen som måste vara implicit i detta ”coming” på något sätt förverkligas, det vill säga att det implicerar sanningens och rättvisans triumf över orätten och dess förstummande makt. När något sådant sker lyfter folken upp sina huvuden. Läror som förkunnar falsk och hegemonisk uppifrån styrd konsolidering så som ekonomistisk globalism är inte ägnade att längre ta över och spela rollen av ”the Democracy to come”. De beledsagas inte av någon eskatologisk yra. För Derrida är det eskatologiska eventet, ”the coming” snarast en successiv process. Däremot är det inte nödvändigt att på Derridas vis fatta kristna, judiska eller muslimska paradigmen hindrande för en förenad global upplevelse av rättvisans inkommande. Endast den västerländska ideologiska låstheten vid en politiserad regim och dess artificiella strukturer spjärnar emot.

Etiskt ansvar utövas på så vis på egen risk inom det politiska och försvåras av de strukturella hinder det politiska uppställer. Kristendomen har inte enligt Patočka förstått sitt ansvar.

Kristendomens bundenhet till statsmakten kan vidare innebära att den inte idag känner igen sådana globala event som dock kan ha etisk-politisk-religiös relevans. Enligt Patočka är religionen ansvar eller ingenting alls. Religionens korrektiv till historiens felgångenhet, historien sedd som urartning, bör hållas i åtanke. Patočka och Derrida granskar trons paradoxala relation till ansvaret som övergår den konventionella etikens.

Ansvar kan även innebära ett krav på bearbetning, precisering, mobilisering och delegering. Som apokalyptiska betecknade event kan tänkas följa en successiv temporal dialektik där ackumulerade skeenden övergår i en ny fas efter en längre uppladdning.

Vad kan tänkas impliceras i uttrycket ”människosonens tillkommelse”? - Ett event som skulle innebära rättvisans triumf över orätten är ”event nog” för att kunna tänkas globalt församlande. Religiös partikularism hos judendom, kristendom och islam behöver, enligt min åsikt, inte stå hindrande i vägen för ett sådant församlande. Endast den västerländska ideologiskt betingade låstheten och dess strukturer - det mot vilka den transcendent fattade etiken spänner sig - kan tänkas spjärna emot.

I det sista och avslutande avsnittet vill jag framställa en personlig skiss av hur subjektet kan

114 *New Directions in Philosophical Theology*, s. 110 – 111.

115 *Bibeln*, Matt. 24: 15 – (31) – 42. ”Och han skall sända ut sina änglar med starkt basunljud, och de skola församla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himmelens ena ända till den andra.”

*tänkas ha tett sig innan alienering och självisk avgränsning inträtt, av det slag som till exempel Levinas påtalade i *Totality and Infinity*.*

10. Jämförelse – mot en ny(-gammal) ontologi.

Är dekonstruktionens väg en väg som friställer oss till en infinal öppenhet och befriar oss från den själviska avgränsning som bepansrar oss mot en transcendent etik?

Jag vill här som ett bollplank för att handskas med ontologisk kritik av det alienerade, av civilisationen korrumpade, själviskt agerande subjektet framställa en egen spontan skiss av subjektet sådant det kan tänkas ha tätt sig innan varje sådan splittring som även Levinas framställer¹¹⁶: Detta subjekt är förenat med både Gud och "the other" i en passiv trygghet och kärlek. Relationen är intuitiv, emotionell och organisk (inte empirisk) – subjektet och the other är delar av samma livsflöde, och det är en relation präglad av tillit och summissivitet: subjektet behöver inte handla eller orientera sig utåt, endast ta emot kärlek och trygghet av varat som bär och för detta flöde. Subjektet har inte förförts av begäret eller dess avbilder som hos Levinas. Inga andra egenskaper av existensen än förtröstandets skådande behöver pekats ut. I denna gemenskap finns inget mödosamt utanför, befolkat av dessa vilka man skulle behöva övertyga om skäl till denna existentiella trygghet. Relationen till "the other" bygger inte heller på beslutsstyrd aktivitet utan liknar passiv medvälvilja eller tillfredsställd tacksamhet ("lika, lika - samma, samma"), subjektet vänder sig inte till "the other" i diverse olika syften. Allt är redan taget omhand.

Finns det en väg tillbaka från alieneringens tillstånd? Ett politiskt svar genom Marx implicerade återställelsen av de i resurskapplöpning, produktion och imperialt förtryck förstörda relationerna människor emellan och mellan människa och natur genom rätta produktionsstrukturer och genom att avskaffa ojusta ägoförhållanden. För kristendomen blir korset och uppståndelsen genvägen tillbaka till detta ur-tillstånd. Derrida i sin tur står för ett tänkande som i det han tar avstånd från den klassiska ontologin och metafysiken och de religiösa systemen och inte önskar utforska det apokalyptiska, öppnar för ett transcendent fattat inkommande, för event, för "coming of the other", för en pågående dekonstruktiv transformering. Kan dekonstruktionen framverka en syntes där de paradigm som determinerat tolkningen av politiska, religiösa och etiska event löses från onödig dogmatisk fixering och därmed bereder vägen för ett vidare universellt församlande av etiska krafter? Detta skulle innebära att de hinder mot församlande som de enskilda religiösa kontexterna skenbart utgjort vore överbryggad. Motståndet finns snarare i den västerländska kulturen som "ätit upp" kristendomens transcendentia giv. Om proberstenen som uppställs är rättvisan, ses isolationistiska koncept som söker sitt och som står som etiskt hinder för globalt församlande, som ett objekt för dekonstruktion.

116 Bloechl, *STK* 2003, nr 4, ss.171, 172.

11. Slutsatser

Ett event som inte "församlar" är ett förgäves event kan man tycka. Trots att vi genom en historisk tillbakablick kan konstatera detta, vill Derrida inte i dagens tillstånd tro på ett "församlande". Han inväntar the "coming of the other", trots att han är övertygad om att "both ends do not join"¹¹⁷. Han förordar en transcendens utan religion för att komma undan religiösa paradig, som han uppfattar kan inrymma strukturell stelhet. Konfessionalism är dock, enligt min åsikt, inte ett hinder för transcendent förening/församlande kring rättvisans begrepp, kring målet global rättvisa. Samtidigt bör man emellertid framhålla att vi, och rättvisan i sig, inte vinner på det som sker (event), om vi inte har det tillräckligt väl analyserat. I en sådan kollektivt befordrad analys måste även alla "the other" höras och den kontextuella åsiktsavgränsningen som gäller det politiska perforeras genom dekonstruktiva öppningar. Detta implicerar i detta skede en empirisk öppning som inte avstänger kunskapen om världen, en öppning som helst inte bortser från marxismens i detta avseende oförytterliga arv vad beträffar samhällsvetenskap, målinriktad forskning och studier, samt en "ny realism" som inte längre faller till föga för postmodernismens åsiktsrelativism.

Event uppfattas avslöjande och dekonstruerande. Genom att bispringa dem ådagalägger vi ett etiskt ansvar. Potentiella event, etiska vittnesmål, som förträngs eller förvanskas av den politiska makten, fördröjer den önskade transformationen i stort. - Inkommandet av nya event kan förämmas eller också blir dessa event svåra att tolka rätt. Kristendomens allians med politisk makt kan tänkas göra den oförmögen att på ett tillräckligt ansvarsfullt sätt fatta implikationerna av etiska globala event. Man brukar sålunda sällan på västerländskt eller ens kristet håll vilja kännas vid förslaget att utfallet av denna universella kraftmätning som sker mellan de i djupet teistiska kulturerna och de till sina grundförutsättningar sedan begynnelsen sekulära imperialistiska kulturerna kan ha implikationer för vår planetära överlevnad.

Det vore kanske befogat att reflektera vidare över om Derridas begrepp "rättvisa" som ickedekonstruktibel storhet även ensamt täcker in en tillräcklig vaksamhet mot eller ger uttryck för ett uttalat avståndstagande från en sådan föregiven rättvisa som anlitar utilitaristiska eller materialistiska hjälpkrafter, vilka kan påvisas medföra destruktiv verksamhet som överskrider planetens bärkraft.

117 Küchler, *Postmodern Gaming: Heidegger, Buchard, Derrida*, s. 143.

12. Sammanfattning

Den transcendent baserade etiken har kommit i konflikt med den världsliga, det vill säga med den etik som är uppbyggd till av ideologi och politik motiverade strukturer i samhället. Detta har skett i en historisk process som stegvis lett vår kultur ut ur att, vad ideologi och praxis beträffar, relatera till det transcendent. För att bereda den transcendent etiken rum är det enligt Derrida nödvändigt att vaka och vara beredd att ta emot "the other", visa observans och vara beredd på att välkomna inkommande transcendent event.

I denna uppsats har det varit min avsikt att analysera hur vi kan hantera dessa event som enligt Derrida är uttryck för ett i existensen inbyggt transcendent messianskt löfte om rättvisa. Jag har analyserat denna frågeställning genom att undersöka begreppet event ur religiös, politisk och etisk synvinkel, förutsättningarna för event och hur event tagits om hand. Vad betyder i detta sammanhang "ansvar"? Jag har undrat om dekonstruktionens syn på event, Derridas "religion utan religion"¹¹⁸, och öppenheten och den därtill hörande icke-låsande attityden (indecidability) mot framtiden, jämfört med till exempel en politisk ram eller det kristna eskatologiska paradigmet, erbjuder några fördelar (vilka?). Jag vill undersöka relationen till event, hämmandet av event, det empiriska inarbetandet och omhändertagandet av ett event, och under vilka förutsättningar event medverkar till församlande inom ramen för "rättvisa", det begrepp som Derrida använder och som han förklarar vara icke-dekonstruktibelt.

Kapitel 2 innehåller en kort presentation av Derrida.

I kapitel 3, "Derridas dekonstruktion och messianska begrepp", tar jag upp följande: Inom dekonstruktionen gäller det att svara på den etiska utmaningen som föreläggs oss av "the other". Förutom "the coming of the other" använder sig Derrida av begreppet "event", "intervention", "invention". Vikten läggs inte vid kontexten eller subjektet utan vid "the other" vars anmodan utgör utgångspunkten för vårt beslut.

I Derridas texter återfinns motivet av en uppmaning som är "pre-originary", en tidigare uppfordran som lovar och som svarar innan varje fråga och som förutsätter en ovillkorlig bekräftelse, varvid det svar, det ansvar, det beslut som krävs motsäger jaget och föregår filosofin.

I kapitlet 4, "Vad är ett 'event' ", utreds något om eventets natur. Event är ett transcendent begrepp som betecknar händelser som i avsikt att framverka rättvisa decentraliserar bestående strukturer. Derrida inordnar event inom de messianska kategorierna som uttryck för det i existensen

¹¹⁸ Se till exempel Svenungsson, *Guds återkomst*, s. 121 ff.

inbyggda löftet. Ett event omstörtar strukturer, medan reformism inte innebär principiell nyorientering. Derrida ser religiösa koncept som innehållande ett visst mått av strukturellt våld och proklamerar hellre en religion utan religion. Istället för andra transcendentala beteckningar brukar han "the coming of the other" som symbol för öppningen mot framtiden. Dekonstruktionen, som vill en transformering av den globala imperialismen ställer krav på ett högre djupare ansvar än moralitet.

Även marxismen är att se som en utlöpare av messianism.

Faran är att västerländsk nyhetsförmedling håller etiskt komprometterande sanning och vissa event nedtryckta men TV-mediet kan också medverka till vittnandet om eskatologiska "signs" genom sin omedelbarhet - en "apokalyptisk" faktor. Idag ser vi på internät en vidgad diskurs av populistisk natur där politiska, samhällskritiska och New Age-element sammanförs. Detta skulle kunna tänkas, inte minst förenat med främst samhällsvetenskaplig och politologisk stringens och empiriskt noggrannhet, bredda jordmånen för och skapa en generell beredskap för ett slags "Pingst" - en andlig visshet och konsolidering som förutsätter kommande etisk transformation.

Kapitel 5, "Religiösa event", tar upp frågan om religiösa events allmänna kontext. De event som grundat religionerna har enligt min mening varit sammanbundna med politiska och historiska faktorer, med kris. Kulturernas nedgång eller imperialistiskt hot har fungerat förberedande, och även det grundande eventet har gått igenom bearbetning, strukturering och läroprecisering, tills det varit färdigt för att användas i proselytering och förkunnelse. Även Kristi andra tillkommelse skulle som event nödgas genomgå en liknande bearbetning, först av en övertygad grupp, för att ha någon möjlighet att slå an.

Religionsstiftandet som en kumulativ process, där bakomliggande historiska omständigheter, ofta av politisk, nationell, kulturell eller rättvisenatur natur, utgör bakgrunden, är inte i främsta hand en fråga för idealistiskt spekulativt normgivande, men uppviglar till handling, opposition och mobilisering. Detta gällde såväl judarna under Romarnas ockupation vid Jesu födelse, som vid kristendomens konsolidering, det gällde proletariatet innan och under Ryska revolutionen, det kan tillämpas på araberna som måste ha haft kännningar om den kommande turbulensen på området, anloppet från norr med början i korstågen, och vad dekonstruktionen beträffar utgör utmaningen av det globala tillståndet där den kapitalistiska imperialismen genom att besegra komintern och sätta hårt åt II och III världen med neoliberal agenda, skapat en trångt utrymme för all slags etik. Motstånd är i dessa fall ingen ideal sak utan något som tar all upptänklighet i anspråk.

Religionerna torde i princip kunna enas om rättvisa som den önskade globala etikens gemensamma nämnare. Problemet utgörs av att kristendomen och i någon mån judendomen vuxit fast vid världsliga (västerländska) politiska och ekonomiska tänkesätt.

I kapitel 6, "Politiska event", granskas bland annat ryska revolutionen som event.

Marx förbereder alltså ett som han menar historiskt förutbestämt event genom forskning, analys

och empiriska studier. Marxismen som lära sprids av skolade kärntrupper – kadrer. Jag ser marxismen som en kryptoteokratiskt grundad messianism som slog an bättre, förutom hos de europeiska intellektuella, hos de ryska livegna än hos de brittiska proletärerna. Vinningen för samhällsvetenskaperna av marxismen ignoreras efter Sovjetunionens sammanbrott av den neoliberal informationsoffensiven. Derrida anser att det progressiva motståndet idag efter marxismen är oorganiserat och splittrat.

Skall vi tro Derrida är III världens etos egentligen till sin natur opolitiskt. Derrida avsvär sig politisk aktivism. Han förordar istället väntandets praktik men förespråkar förhandlingar i brännande lagfrågor.

Enligt Levinas skall det etiska även höras i det politiska. Han kan därvid ses som föregångare och talesman för engagemang likt 60-talets progressiva aktiviströrelser.

Konceptet "Democracy to come", säger Derrida, möjliggör inom ramen för en politisk kontext ett samtal omkring det ursprungliga radikala löftet.

Derrida framhåller den odekonstruktibla transcendent rättvisans åtskillnad från all världslig rätt.

I kapitel 7, "Etiska event", behandlas villkoren för och tolkningen av etiskt inkommande.

Dekonstruktionen möjliggör det etiska inkommandet av "the other" genom att destabilisera strukturerna av avgränsning. 11 september kan ses som ett politiskt och religiöst event, men främst som ett etiskt event, som en reaktion på allsidigt nedtystande av arabiska protester. "The coming of the other" dekonstruerar vårt inre totalitära förhållningssätt och innehålls i varje religiöst koncept. Ett event i sig implicerar en risk. För att tolka ett event behöver vi inte, som Derrida menar, koppla bort det metafysiska eller ontoteologiska språket. Språket, våra traditionella begrepp inom teologi och forskning, menar Beardsworth, har kapacitet att adaptera till förnyande event. Vi går vidare från rådande verklighetsbild och livsåskådning även enligt Marx, och dekonstruktionen av vårt tidigare tänkande kan inte drabba denna kontext osovrat, utan analys. En ny attityd bör stå i logisk relation till den tidigare. Samhällskritik och transcendens bör höra ihop. Derrida själv föredrar en öppen syn på det som kommer, utan religiös eller politisk bindning.

I kapitel 8, "Event som neorealistic dekonstruktiv uppfostrare", behandlas bland annat det politiska hämmandet av potentiella event.

Derrida betonar kanske inte tillräckligt starkt bandet till det empiriska och politiska. Inarbetandet av inträffade event i det kollektiva medvetandet kan förmodas leda till en korrigerad

uppfattning av historien. Om man vill bruka ett dialektiskt sätt att se på historisk förändring, kan man hävda att ackumulerade förändringar (av avtagande och tillväxt) efter att ha nått en viss gräns, i ett slag kan förändra samhällets natur, dess kvalitet. Detta kan i vissa fall ske eruptivt (revolution, apokalyps). Avstängning av event resulterar i en förfalskad världsbild. Vi kan referera till Luthers tre bruk av lagen, det straffande, det undervisande och det avslöjande.

Programmatiskt motsägande och hämmande av sanningar kan ses som den internationella politikens idag kanske allvarligaste problem.

Kapitlet 9, "Ansvar och mobilisering", undersöker det etiska ansvarets villkor enligt Derrida. Etiskt ansvar utövas på egen risk inom det politiska och försvåras av de strukturella hinder det politiska uppställer. Kristendomen har inte enligt Patočka förstått sitt ansvar. Kristendomens bundenhet till statsmakten kan vidare innebära att den inte idag känner igen sådana globala event som dock kan ha etisk-politisk-religiös relevans. Enligt Patočka är religionen ansvar eller ingenting alls. Religionens korrektiv till historiens felgångenhet, historien sedd som urartning, bör hållas i åtanke. Patočka och Derrida granskar trons paradoxala relation till ansvaret som övergår den konventionella etikens.

Ansvar kan även innebära ett krav på bearbetning, precisering, mobilisering och delegering. Som apokalyptiska betecknade event kan tänkas följa en successiv temporal dialektik där ackumulerade skeenden övergår i en ny fas efter en längre uppladdning.

Vad kan tänkas impliceras i uttrycket "människosonens tillkommelse"? - Ett event som skulle innebära rättvisans triumf över orätten är "event nog" för att kunna tänkas globalt församlande. Religiös partikularism hos judendom, kristendom och islam behöver, enligt min åsikt, inte stå hindrande ivägen för ett sådant församlande. Endast den västerländska ideologiskt betingade låstheten och dess strukturer - det mot vilka den transcendent fattade etiken spänner sig - kan tänkas spjärna emot.

Litteraturlista

- Behrend, Heike, *Alice Lakwena & Holy Spirits: War in Northern Uganda 1986 – 87*. Eastern Africa Studies. James Curry Ltd 1999.
- Between Philosophy and Theology. Contemporary interpretations of Christianity*, ed. Lieven Boeve and Christophe Brabant. Ashgate, Mixed Sources UK 2010.
- Bibeln av år 1917*. Herzog & söner 1974.
- Champion, Daryl, *The Paradoxical Kingdom*. Hurst & Co 2003.
- Critchley, Simon, *The Ethics of Deconstruction. Derrida and Levinas*. Blackwell 1992.
- Deconstruction and Philosophy*, ed. Sallis. John. The University of Chicago Press 1987.
- Deconstruction in a Nutshell*, ed. Caputo. John D. Fordham University Press. New York 1998.
- Derrida and Religion. Other Testaments*, ed. Yvonne Sherwood & Kevin Hart. Routledge 2005.
- Derrida, Jaques, *Lagens kraft*. Brutus Östlings bokförlag 2004.
- Derrida, Jacques, *Marx spöken. Skuldstaten, sorgearbetet och Den nya internationalen*. Daidalos 2003.
- Derrida, Jacques and Rottenberg, Elisabeth, *Negotiations*. Stanford University Press 2002.
- Derrida, Jacques, *On the Name*. Stanford University Press 1995.
- Derrida, Jacques, *The Gift of Death*. The University of Chicago Press 1995.
- Derrida, Jacques, *Without Alibi*, ed. Peggy Kamuf. Stanford University Press 2002.
- Difference in Philosophy of Religion*, ed. Philip Goodchild. Ashgate 2003.
- Dillon, M.C., *Semiological Reductionism*. State University of NY 1995.
- Ellegård, Alvar, *Myten om Jesus*. Bonniers 1992.
- Frostin, Per, *Den ofullbordade revolutionen*. Gummesson 1982.
- God, the Gift, and Postmodernism*, ed. John D. Caputo and Michael J. Scanlon. Indiana University Press 1999.
- Hjärpe, Jan, *Araber och arabism*. Raben Prisma 1994.
- Hodge, Joanna, *Derrida on Time*. Routledge 2007.
- Husserl, Edmund, *Fenomenologin och filosofins kris*. Thales 2002.
- Ingraffia, Brian D., *Postmodern Theory and Biblical Theology*. Cambridge University Press 1995.
- Johnstone, Diana, *Fools' Crusade – Yugoslavia, NATO and Western Delusions*. Pluto Press 2002.
- Kates, Joshua, *Essential History. Jacques Derrida and the development of Deconstruction*. Northwestern University Press 2005.
- Küchler, Tilman, *Postmodern Gaming: Heidegger, Duchamp and Derrida*. Peter Lag 1994.

Koranen I översättning av K V Zetterstén. Wahlström & Widstrand 1979.

Levinas, Emmanuel, *Totality and Infinity*. Duquesne studies 24 1969.

Morgan, Michael L., *The Cambridge Introduction to Emmanuel Levinas*. Cambridge University Press 2011.

Moss-Helms, Christine, *The Cohesion of Saudi Arabia*. Croom Helm 1981.

Naas, Michael, *Taking on the Tradition. Jacques Derrida and the Legacies of Deconstruction*. Stanford University Press 2003.

Napoleoni, Loretta, *Modern Jihad*. Pluto Press 2003.

New Directions in Philosophical Theology. Essays in Honour of Don Cupitt, ed. Gavin Hayman. Ashgate 2004.

Patrick, Morag, *Derrida, Responsibility and Politics*. Ashgate 1997.

Social Democracy and Revisionism, ed. and translation H.Tudor and J.M. Tudor. Introduction by H.Tudor. Cambridge University Press 1988.

State, Society and Economy in Saudi Arabia, ed. Niblock, Tim.Croom Heölms 1982.

Sundström, K.W., *Upproret som ledde till en ny religion*. Författares Bokmaskin 1988.

Svenungsson, Jayne, *Guds återkomst. En studie av gudsbegreppet inom postmodern filosofi*. Lunds Universitet 2002.

The philosophy of Derrida, Mark Dooley och Liam Kavanagh. Akumen 2007.

The Politics of Deconstruction. Jacques Derrida and the Other of Philosophy, ed. Martin McQuillan. Pluto Press, London Ann Arbor 2007.

Transcendence and Beyond, ed. John D. Caputo and Michael J. Scanlon. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis 2007.

Westphal, Merold, *Suspicion & Faith. The Religious Uses of Modern Atheism*. Fordham University Press 2007.

Wood, David, *Thinking after Heidegger*. Polity 2002.

Understanding Derrida, ed. Jack Reynolds and Jonathan Roffe. Continuum, NY London 2004.

Zlomislic, Marko, *Jaques Derridas Aporetic Ethics*. Lexington Books 2007.

Tidskrifter

STK 4/2001 årgång 77. Svenungsson, Jayne, Att tro att man tror på en religion utan religion – Om Jacques Derridas och Gianni Vattimos postmoderna bekännelser.

STK 4, 2003 årgång 79. Bloechl, Jeffrey, The intrigue of the Other, Ethics and Religion in the Wake of Levinas.

Internät

Caputo, John D., "*After Jacques Derrida comes the Future*".

Caputo, John D., "*Without Sovereignty, Without Being: Unconditionality, The Coming God and Derrida's Democracy to Come*" (pdf).

Christian Aid, *The Scorched Earth. Oil and War in Sudan*. Mars 2001.

Emperor's Clothes [www.tenc.net].

Gustafson, Bo 1967. Socialismi.net 2005.

Lucy, Niall, *A Derrida Dictionary*. Blackwell Publishing 2004.

Manifesto for New Realism Maurizio Ferraris.

labont.it/.../wp.../1107 – **New-Realism** – Ing.pdf.

Martin Luthers stora galaterbrevskommentar 3:24.

www.logosmappen.net/uppbyggelse/luther/sgal/gal3/gal_3_24.htm

Populär historia 3/2002. Bengt Jonsson, Kamp för jord och frihet I Mau Mau-upproret.

The international encyclopedie of Philosophy: Jacques Derrida. Encyclopedia.com.

Trotsky, Leon, *The Revolution Betrayed* (1936).

www.marxist.org/archive/trotsky/1936/revbet/ch08.htm#ch08 - 1

Wikipedia, onto-theology. 3 mars 2013.

Abstract

Key terms: Event, ethics, politics, religion, deconstruction, assembling

Event is as a transcendent happening that is inventing in the existence in a revealing manner. It is breaking the continuity and opens up for something else. It has to be seen as an ethical call, a summons, an answer to or expression for a messianic promise that is inherent in existence.

Event is one of Derrida's key terms. The expressive concepts, event, "coming of the other", promise, justice, responsibility, lead us in on paths that invite mixed prospects. Can these religious, political-messianic and ethical traditions with their divided dogms in a simple way assemble around the demand for justice as their centre, or are the Derridian concept of religion without religion a necessary solution to free the transcendent concepts from the conceptual violence of metaphysical or "onto-theological" thinking? I disagree with Derrida that it is a necessary move to obliterate all traces of onto-theological reasoning and thus deconstruct the theological language, but it certainly is necessary to be observant of prejudiced concepts which prevent a joint assembling around the concept of transcendental justice.

Some of Derrida's interpreters wish though a more concrete conceptual, empiric and political attitude to event and ethics from Derrida's deconstruction. They think that what is revealed by the event should be conceptually and logically interpreted in an explicite way and thus connected to the concepts of the previous worldview. No event, whether apocalypse or revolution, can, according to this, leave yesterday totally behind, but has to go on from previous world view, concepts, dreams, feeling and action. This paper wants on its part to stress that the responsible work to interpret and to cultivate an event, to mobilize and proselyte, is most necessary, if we want it to assemble and become a noteworthy instance on the transcendent path towards justice and the fulfilment of the messianic promise for humanity. I agree with Derrida that this cannot happen without our deconstructive work to join or take in "the other", but that that task must be committed not just emotionally and intuitively but with most serious dedication, empirical honesty and intellectual vigor.